

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

ODDELEK ZA
GEODEZIJO

***VISOKOŠOLSKI
STROKOVNI ŠTUDIJ
GEODEZIJE
SMER PROSTORSKA
INFORMATIKA***

Kandidatka:

ANA KALAN

**PREDLOG PROSTORSKE UREDITVE NASELJA HORJUL V
OBČINI HORJUL**

Diplomska naloga št.: **347**

**A PROPOSAL FOR THE SPATIAL ARRANGEMENT OF
HORJUL SETTLEMENT IN THE MUNICIPALITY OF
HORJUL**

Graduation thesis No.: **347**

Mentorica:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Predsednik komisije:

viš. pred. mag. Samo Drobne

Ljubljana, 2011

STRAN ZA POPRAVKE

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana **ANA KALAN** izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom:
»**PREDLOG PROSTORSKE UREDITVE NASELJA HORJUL V OBČINI HORJUL**«.

Izjavljam, da je elektronska različica v vsem enaka tiskani različici.

Izjavljam, da dovoljujem objavo elektronske različice v repozitoriju UL FGG.

Ljubljana, september 2011

(podpis)

BIBLIOGRAFSKO – DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK: 711.3(497.4Horjul)(043.2)
Avtor: Ana Kalan
Mentor: doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
Naslov: Predlog prostorske ureditve naselja Horjul v občini Horjul
Obseg in oprema: 80 str., 1 pregl., 4 graf., 37 slik., 10 kart
Ključne besede: urejanje naselja, podeželje, analiza rabe površin, ureditev naselja, Horjul

Izvleček

Cilj diplomske naloge je ugotoviti prostorske razvojne možnosti naselja Horjul in izdelati predlog njegove ureditve. Naloga je sestavljena iz teoretičnega in praktičnega dela.

V teoretičnem delu so predstavljene značilnosti slovenskega podeželja, izhodišča za planiranje in normativna ureditev prostorskega načrtovanja v Sloveniji, s poudarkom na načrtovanju podeželskega prostora.

Drugi del je praktičen in se nanaša na naselje Horjul. Najprej je predstavljena občina Horjul in v njenem sklopu tudi istoimensko naselje. Sledi podrobna prostorska analiza naselja, ki je grafično prikazana na kartah izdelanih v merilu 1:4500. Posamezne analize se navezujejo na relief, dejansko rabo prostora, namembnost objektov, potek slemen pri objektih, dejavnosti v naselju, prometno opremljenost naselja, varovanje in omejitve okolja, opravljeni pa sta tudi morfološka in vizualna analiza. Na podlagi rezultatov opravljenih analiz naselja je v zadnjem delu naloge predstavljen koncept razvoja naselja.

BIBLIOGRAPHIC – DOCUMENTALISTIC INFORMATION

UDC: 711.3(497.4Horjul)(043.2)
Author: Ana Kalan
Supervisor: Assist. Prof. Alma Zavodnik Lamovšek Ph. D.
Title: A Proposal for the Spatial Arrangement of Horjul Settlement in the Municipality of Horjul
Notes: 80 pages, 1 table, 4 graphs, 37 figures, 10 maps
Keywords: regulation of a settlement, countryside, analysis of land use, proposal for the arrangement of a settlement, Horjul

Abstract

The objective of the thesis is to determine the spatial development opportunities of the settlement Horjul and make a proposal for its regulation. The thesis consists of a theoretical and practical part.

The theoretical part presents characteristics of the Slovenian countryside, the starting points for planning and regulatory framework of spatial planning in Slovenia, with an emphasis on rural planning area.

The second part is practical and applies to the settlement Horjul. In the first place it is presented the municipality of Horjul and within the context also the eponymous settlement Horjul. Then follows a detailed spatial analysis of the settlement, which is graphically displayed on maps drawn to scale 1 : 4500. Separate analysis apply to the relief, actual use of space, use of facilities, the course of the ridge structures, activities in the settlement, traffic equipment of the settlement, security and environmental constraints. Morphological and visual analysis has also been carried out. On the basis of the analysis results of the settlement in the last part of the thesis a settlement development concept has been presented.

ZAHVALA

Za strokovno pomoč, nasvete in usmeritve pri nastajanju diplomske naloge se iskreno zahvaljujem mentorici, doc. dr. Almi Zavodnik Lamovšek.

Zahvaljujem se domačim, še posebej mami Mariji, za spodbudo in potrpežljivost v času študija.

Zahvala gre tudi univ. dipl. inž. geod. Barbari Trobec za pripravo strokovnih podlag.

Najlepša hvala vsem!

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	Namen in cilj naloge	1
1.2	Struktura naloge in način dela	1
2	UREJANJE PODEŽELSKEGA PROSTORA	3
2.1	Značilnosti Slovenskega podeželja	3
2.2	Usmeritve in pristopi Evropske unije za razvoj podeželja	5
2.3	Cilji in naloge prostorskega planiranja	6
2.4	Prenova in razvoj naselja	7
2.4.1	Razlogi za prenovo naselja	7
2.4.2	Cilji prenove in razvoja naselja	8
3	NORMATIVNA UREDITEV PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA V SLOVENIJI, S POUDARKOM NA NAČRTOVANJU PODEŽELSKEGA PROSTORA	11
3.1	Strategija prostorskega razvoja Slovenije	11
3.2	Prostorski red Slovenije	19
3.3	Zakon o prostorskem načrtovanju	23
3.3.1	Občinski prostorski načrt	24
3.4	Zakon o varstvu okolja	27
4	ANALIZA IN PREDSTAVITEV OBRAVNAVANEGA OBMOČJA	29
4.1	Predstavitev občine Horjul in naselja Horjul	29
4.1.1	Občina Horjul	29
4.1.1.1	Demografske značilnosti občine Horjul	31
4.1.1.2	Izobrazbena struktura delovno aktivnih prebivalcev občine Horjul	32
4.1.1.3	Zaposlitev v občini Horjul	33
4.1.1.4	Infrastruktura občine	33
4.1.2	Naselje Horjul	34
4.1.2.1	Geografske in podnebne značilnosti naselja Horjul	34
4.1.2.2	Demografske značilnosti naselja Horjul	35
4.1.2.3	Razvoj naselja skozi zgodovino	36
4.1.2.4	Kulturne značilnosti naselja Horjul	37
4.2	Analiza naselja	38
4.2.1	Karta reliefa	39
4.2.2	Analiza namembnosti objektov	47
4.2.3	Analiza strešne slike – potek slemen	47

4.2.4	Analiza dejanske rabe prostora	47
4.2.5	Analiza dejavnosti	48
4.2.6	Prometna analiza	55
4.2.7	Morfološka analiza	56
4.2.8	Vizualna analiza	58
4.2.9	Varovanje in omejitve okolja	65
4.2.10	Swot analiza	70
4.2.11	Zaključne ugotovitve izvedenih prostorskih analiz	71
5	PREDLOG UREDITVE NASELJA	73
5.1	Izhodišča in cilji ureditve	73
5.2	Predlog ureditve in nadaljnji razvoj naselja	73
6	ZAKLJUČEK	77
7	VIRI	78

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Swot analiza

70

KAZALO SLIK

Slika 1: Ukrepi politike razvoja podeželja Evropske unije skladno razdeljeni na štiri osi	6
Slika 2: Razvoj mest in drugih naselij	19
Slika 3: Lega občine Horjul v Sloveniji	29
Slika 4: Občina Horjul z naselji	29
Slika 5: Koreno nad Horjulom	30
Slika 6: Horjulščica v naselju Brezje pri Dobrovi	30
Slika 7: Grb občine Horjul	30
Slika 8: Cerkev sv. Urha	30
Slika 9: Naselje Horjul	35
Slika 10: Izrez Horjula iz franciscejskega katastra	37
Slika 11: Oltar sv. Marjete	38
Slika 12: Pnevmatične orgle iz Jenkove delavnice	38
Slika 13: Avtobusno postajališče v obe smeri	56
Slika 14: Cesta II. reda Ljubljana – Vrhnika	56
Slika 15: Nevaren odsek ceste	56
Slika 16: Glavno križišče v naselju Horjul	56
Slika 17: Pogled proti zelenim površinam	58
Slika 18: Pogled proti športnemu parku	58
Slika 19: Cerkev sv. Marjete	65
Slika 20: Kapela sv. Antona	65
Slika 21: Kapelica Matere božje	66
Slika 22: Kapelica sv. Jožefa	66
Slika 23: Pokopališče	66
Slika 24: Spomenik padlim med I. svetovno vojno	67
Slika 25: Spomenik padlim v NOB	67
Slika 26: Perišče	67
Slika 27: Spominsko znamenje talcem	67
Slika 28: Župnišče	68
Slika 29: Šola (danes glasbena šola)	68
Slika 30: Hiša - Ob potoku 33	68
Slika 31: Hiša – Ljubljanska 45	68
Slika 32: Hiša - Slovenska 2	69
Slika 33: Hiša – Ob potoku 4	69
Slika 34: Domačija – Livada 3	69

Slika 35: Komunalna čistilna naprava	69
Slika 36: Urejene javne površine	73
Slika 37: Travniki namenjeni parku	73

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Število prebivalcev po petletnih starostnih skupinah in spolu v občini Horjul	31
Grafikon 2: Število prebivalcev po stanju 1.1. od leta 2000 do leta 2011	32
Grafikon 3: Izobrazbena struktura delovno aktivnih prebivalcev občine Horjul	32
Grafikon 4: Število prebivalcev po petletnih starostnih skupinah in spolu v naselju Horjul	36

KAZALO KART

Karta 1: Karta reliefa	41
Karta 2: Analiza namembnosti objektov	43
Karta 3: Analiza strešne slike	45
Karta 4: Analiza dejanske rabe prostora	49
Karta 5: Analiza dejavnosti	51
Karta 6: Prometna analiza	53
Karta 7: Morfološka analiza	59
Karta 8: Vizualna analiza	61
Karta 9: Varovanje in omejitve okolja	63
Karta 10: Koncept razvoja naselja	75

1 UVOD

1.1 Namen in cilj naloge

Vse aktivnosti človeka se odvijajo v prostoru, zato je potrebno vsak poseg v prostor, ki v veliki meri vpliva na ljudi oziroma na opravljanje njihove dejavnosti, načrtovati. S prostorskim načrtovanjem umeščamo nove objekte, naselja in druge posege v prostor, pri tem pa skušamo oblikovati estetsko podobo prostora, varovati krajinske značilnosti ter naravno in kulturno dediščino. Za vsak poseg v prostor je treba upoštevati vse normativne ureditve s področja prostorskega načrtovanja izvesti zahtevane presoje vplivov na okolje ter upoštevati tudi zakonodajne predpise z drugih področij, ki prav tako vplivajo na urejanje prostora.

Glavni cilj in namen naloge je bil izdelati čim bolj celovit predlog prostorske ureditve naselja Horjul, ki bi lahko ob njegovi realizaciji izboljšal kakovost bivanja tamkajšnjih prebivalcev. Predlog vsebuje možnost notranjega razvoja poselitvenih območij s prenovo naselij ter delov naselij in z zgostitvijo poseljenih območij. Osredotočili smo se predvsem na sanacijo obstoječih objektov, izboljšanje infrastrukture ter v samem jedru naselja opredelili možne površine za park ter površine za širjenje pokopališča.

Predlog prostorske ureditve temelji na podrobnih prostorskih analizah, ki vsebujejo različne prostorske značilnosti.

1.2 Struktura naloge in način dela

Diplomsko delo je sestavljeno iz teoretičnega in praktičnega dela.

V prvem teoretičnem delu so predstavljene značilnosti slovenskega podeželja, izhodišča za planiranje in normativna ureditev prostorskega načrtovanja v Sloveniji, s poudarkom na načrtovanju podeželskega prostora.

Drugi del je praktičen in se nanaša na naselje Horjul. Najprej je opisana občina Horjul, nato pa še naselje Horjul. Grafični prikaz analize naselja je izdelan s programom ArcGIS. Pri kartah smo uporabili različne kartografske podlage in sicer: kataster stavb (leta 2002), digitalni ortofoto 1:5000 (datum snemanja 22.07.2006), zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture (leta 2010) in temeljni topografski načrt merila 1:5000 (leta 1988) ter temeljni

topografski načrt merila 1:10000 (leta 1985). Pri izdelavi analiz in samega diplomskega dela so uporabili še programski paketi MS Office.

2 UREJANJE PODEŽELSKEGA PROSTORA

2.1 Značilnosti Slovenskega podeželja

Slovenija se z 2.050.189 prebivalcev (SURS, januar 2011) na 20.273 km² površine uvršča med eno najmanjših evropskih držav. Leži na stiku Alp, Dinarskega gorstva, Panonske nižine in Sredozemskega morja. Ima izrazito tranzitno lego, ki se odraža v raznolikih naravnih, političnih, gospodarskih in kulturnih razmerah.

Slovenija se z gostoto naseljenosti 98 prebivalcev/km² uvršča med povprečno naseljene evropske države. Prebivalstvo je zgoščeno v večjih urbanih ravninskih delih, za reliefno razgibana območja je značilna redka poselitev, kjer prevladujejo manjša razpršena naselja. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS) je v začetku leta 2010 v Sloveniji bilo 5.970 naselij od tega pa je bilo 59 naselij brez prebivalcev. Povprečno slovensko naselje je imelo 340 prebivalcev.

Slovensko ozemlje se uvršča v krog držav članic z nadpovprečnim deležem podeželskih območij. Od skupno dvanajstih statističnih regij je kar osem pretežno podeželskih, štiri regije pa so značilno podeželske. Zato je potrebno podeželskim območjem posvetiti posebno skrb.

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013 (2007) opredeljuje tri različne tipe demografskih območij.

- ❖ Območje urbanizacije, za katerega je značilna stabilna rast števila prebivalstva in veliko različnih delovnih mest. Pospešeno zaposlovanje izven kmetijstva se sicer odraža v povprečju nesorazmerij, hkrati pa se zaradi možnosti delovnega migriranja ohranja poseljenost podeželskega prostora, z drugačnim manj klasično ruralnim načinom življenja.
- ❖ Klasična agrarna pokrajina, je značilna za območja gorskega, hribovitega, kraškega sveta in obmejnih območjih. Manj aktivni podeželski prostor zaostaja v razvoju. V nekaterih območjih se še naprej demografsko prazni, razlog pa je predvsem v tem, da gospodarski dejavnosti (kmetijstvo in gozdarstvo) ne zagotavljata prebivalstvu primerne dohodka, možnosti zaposlitve v nekaterih dejavnostih še vedno ni dovolj tako v območjih samih kot tudi ne v dosegu dnevne migracije ter pomanjkanje večjih urbanih središč in slabe prometne povezave.

- ❖ Prehodna območja, ki se nahajajo med urbaniziranimi in prefinjenimi podeželskimi območji. Značilnost prehodnih območij je prepletanje posameznih urbaniziranih otokov okrog manjših centralnih naselij in razmeroma obsežnih neurbaniziranih zaledij z večjim ali manjšim deležem agrarnega prebivalstva.

Slovensko podeželje se je v zadnjih desetletjih soočalo z intenzivnimi procesi prestrukturiranja. Po 2. svetovni vojni so jo usmerjali trije temeljni procesi industrializacija, modernizacija in terciarizacija. Do 60. let je prevladovala industrializacija, obnavljali so se porušeni objekti, kmetijstvo je bilo pasivno politično pogojeno, skromne industrijske kapacitete so povzročile urbanizacijo, degradacijo ter dnevno migracijo delovne sile. Obdobje med 60. let pa do poznih 80. let je bilo obdobje intenzivnih sprememb v gospodarski prostorski strukturi Slovenije. Z modernizacijo je prišla motorizacija, ki je omogočila vse širšo dnevno migracijo, prebivalci pa so tako lahko ostali na podeželju. Kmetije se mehanizirajo, začnejo uvajati tržno proizvodnjo, zaradi prehoda na živinorejo se na poljih kaže izrazito ozelenjevanje njiv v travnike. Od 90. let 20. stoletja dalje slovensko podeželje prevzame vlogo bivalnega okolja. Podeželje postane pomembnejši sestavni del življenjskega okolja mestnega prebivalstva, saj jim nudi možnost rekreacije in razvedrila. Počitniška bivališča se v veliki meri spreminjajo v stalna bivališča. V kmetijstvu se nadaljuje povečevanje in zaokroževanje kmečkih gospodarstev, predvsem z najemom zemlje, poveča se pestrost tržne proizvodnje, povečuje se število kmetij z ekološkim načinom kmetovanja. Podeželje se začne privajati na zakonodajno ustrezno obliko gospodarjenja na varstvenih območjih. Danes je slovensko podeželje posebnost v evropskem prostoru zaradi naravnih razmer ter močne ohranitve srednjeveške agrarne strukture.

Podeželje na slovenskem pa se srečuje tudi s številnimi problemi. Prvi problem je neugodna demografska struktura. Nizka rodnost ter že visok delež ostarelega prebivalstva je ovira, ki preprečuje resnejše razvojne načrte. Neposredno je na ta problem vezano hitro zmanjševanje aktivnega kmečkega prebivalstva, kot nosilca vzdrževanja kulturne pokrajine. Začasno problematično demografsko strukturo rešuje prisotno prebivalstvo, ki se za vikend ali nekajkrat letno vrača na svoje nekdane domove. Nov pojav na oddaljenih podeželskih območjih pa so doseljenci iz mest. Tu imamo dve skupini, novi bogataši ter mlade družine. Novi bogataši si na podeželju gradijo razkošne rezidence, mlade družine pa se vračajo nazaj k naravi, na podeželju imajo cenejše življenjske stroške, otrokom zagotavljajo varno okolje in stik z naravo. Obe skupini pa sta maloštevilni in razpršeni po podeželju. Drugi problem slovenskega podeželja so medsebojni odnosi vaščanov. Kolektivno zavest je zamenjal individualizem. S tem pa je zamrlo kulturno-družabno življenje na podeželju. Naslednji problem je opuščanje dobršnega dela kmečkega prebivalstva. Ostareli kmetje opuščajo

obdelovanje zemlje, posledično pa se pokrajine zaraščajo. Tudi posamezni kmetje, ki organizirajo velikopotezno živinorejo, z najemom ne morejo preprečiti zaraščanja. Obrobni, kraški in dobršni del hribovskega sveta se zaradi težkega obdelovanja vse bolj zarašča. Na majhnih kmetijah pa se zaradi načina preživetja uveljavljata ekološki način kmetijske proizvodnje ter dopolnilne dejavnosti. Slovensko podeželje je tudi slabo gospodarsko razvito. Mala industrijska podjetja so propadla, razvija se nekaj novih podjetij predvsem obratno-storitvene dejavnosti, večino prebivalstva na podeželju tako ostaja odvisnih od večjih mest. Problem je tudi neizkoriščenost vse večjega zanimanja meščanov za podeželje ter nekontroliran nakup nepremičnin s strani tujcev.

Za dvig kakovosti življenja in večjo gospodarsko dejavnost na podeželskih območjih je treba izkoristiti naslednje prednosti slovenskega podeželja:

- ❖ razpoložljivost infrastrukture, bogato stavbno, kulturno in naravno dediščino kot osnovo za razvoj alternativnih gospodarskih dejavnosti na podeželju,
- ❖ tradicijo domače obrti za razvoj podjetništva temelječega na prednostih podeželja,
- ❖ raznolikost kulturne krajine in ohranjenost naravnega okolja kot priložnost za razvoj podeželskega turizma.

Pomemben dejavnik v razvoju Slovenije predstavljajo občine in lokalne skupnosti, saj omogočajo lažje sodelovanje lokalnih prebivalcev pri odločanju o lokalnih zadevah s pristopom »od spodaj navzgor«. Nepogrešljive so pri izvajanju javnih politik, saj najbolje poznajo probleme na svojem območju ter sredstva in načine za njihovo rešitev. Slovenija ima dolgoletne izkušnje z aktivnim vključevanjem lokalnih skupnosti in prebivalstva v razvojno načrtovanje ter programe celostnega razvoja podeželja in obnove vasi.

2.2 Usmeritve in pristopi Evropske unije za razvoj podeželja

Slovenija se je leta 2004, kot enakovredna članica priključila Evropski uniji (v nadaljevanje EU). Med državami članicami EU, Slovenija spada med nadpovprečne države glede deleža podeželskih območji. EU se zaveda pomena podeželskega prostora, zato krepi in spodbuja razvoj podeželskih regij. V ta name so bile sprejete smernice za politiko razvoja podeželja v obdobju 2007-2013 za območje EU. Na podlagi te uvedbe je vsaka članica EU pripravila nacionalni strateški načrt razvoja podeželja in iz njega izhajajoče programe razvoja podeželja.

PRN 2007-2013 (2007) predstavlja programsko osnovo za črpanje finančnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Zasnovan je tako, da sledi doseganju

izboljševanja razmer na področju zaposlovanja, inovativnosti, podjetništva, liberalizacije in varovanja okolja. Slovenija s PRN 2007-2013 izvaja izbrane ukrepe vseh štirih osi opredeljenih v Uredbi (ES) št. 1698/2005, izhajajoč iz analize stanja in zastavljenih ciljev ter prioritet na osnovi Strateških smernic Skupnosti in nacionalnega strateškega načrta za razvoj podeželja. Tri osi so temeljni cilji v programu razvoja podeželja, ki jih dopolnjuje četrta os namenjena pristopu LEADER. Ta pristop omogoča usmerjanje sofinanciranja Evropske unije za razvoj podeželja v skupno določene prednostne naloge Evropske unije za te osi.

Slika 1: Ukrepi politike razvoja podeželja Evropske unije skladno razdeljeni na štiri osi (Vir: Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013, 2007)

Slovenija je pripravila svoj NSN 2007-2013 za razvoj podeželja, vendar načrt določa le smernice s katerimi usmerja nižje ravni planiranja razvoja podeželja.

2.3 Cilji in naloge prostorskega planiranja

Cilje in naloge prostorskega planiranja, smo prevzeli po Prosenu (1993) in so sledeči:

- ❖ Organizacija prostora, to je ustvarjanje ali vzdrževanje celotnega prostora (naselja, širši prostor): sestavljen je iz več različnih delov s posebnimi funkcijami in organizirana tako, da vsak del rabi za vzdrževanje in življenje celote.
- ❖ Urejanje prostora je razmestitev objektov in infrastrukture, potrebne za različne dejavnosti ali tokove, s katerimi se zagotavlja skladnost med naravnim in ustvarjenim bogastvom, tehnologijo in drugimi oblikami človekovega dela.

- ❖ Opremljanje prostora se pojmuje kot oskrba prostora z objekti, napravami in instalacijami.
- ❖ Usmerjanje razvoja se opravlja z dejavnostmi in ukrepi, ki pomenijo v danih razmerah najboljše rešitve.
- ❖ Ustvarjanje funkcionalnega prostora je takšna organizacijska ureditev, v kateri nemoteno potekajo delo, bivanje (stanovanje), rekreacija in gibanje.
- ❖ K ustvarjanju ekonomičnega prostora spadajo organizacija, urejanje in oprema prostora, v kateri poteka življenje in delo z najmanjšim naporom in stroški.
- ❖ Estetsko oblikovanje prostora pomeni takšno ureditev prostora, da so izrabljene naravne lepote in umetniška dela, ki se dopolnjujejo z novimi deli.
- ❖ Ustvarjanje Humanega okolja je ureditev prostora, ki ustreza potrebam in človeškemu dostojanstvu.
- ❖ Zadovoljevanje potreb se zagotavlja s prostorskimi plani tako, kot jih narekujejo možnosti in podpisi, da se zadovoljijo družbene potrebe tako v naseljih kot v širšem prostoru.

2.4 Prenova in razvoj naselja

2.4.1 Razlogi za prenovo naselja

Poglaviten razlog za prenovo naselja je dvig kakovosti bivanja za ljudi ki tam bivajo. Bivanje zadovoljuje človekove temeljne zahteve po počitku, zaščiti, varnosti, udobju ter zasebnosti. Poleg vsega naštetega pa ustvarja možnost komunikacije in omogoča identifikacijo. Sestavine kakovostnega bivanja so prijetno, zdravo in čisto bivalno okolje, urejena infrastruktura, bližina med krajem bivanja in delovnim mestom, dostopne storitve (zdravstvena oskrba, varstvo otrok, šole, uradi), možnosti za rekreacijo in druge prostočasne aktivnosti, bližina zelenega pasu, sobivanje z miroljubnimi, ustvarjalnimi ljudmi, ki spoštujejo in sprejemajo drug drugega, čut pripadnosti, solidarnost, vključenost v javno življenje.

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013 (2007) podpiral dvig kakovosti bivanja in diverzifikacije na podeželju predvsem z izvajanjem ukrepov po dveh prednostnih nalogah:

- ❖ **Izboljšanje zaposlitvenih možnosti na podeželju.** Cilj je aktiviranje podjetniških potencialov na podeželju – tako z diverzifikacijo kmetij v nekmetijske dejavnosti, kot tudi s spodbujanjem ustanavljanja in razvoja mikropodjetij. Spodbude bodo osredotočene v razvoj podjetništva, ki temelji na inovativnih programih izkoriščanja konkurenčnih prednostih podeželja (tradicionalna znanja, delovna sila, surovine, delovno okolje). Podpore poklicnemu usposabljanju in informiranju bo usmerjene v pridobivanje

specifičnih znanj podjetnikov, potencialnih podjetnikov in drugih prebivalcev podeželja, ki delujejo na področjih tretje osi.

- ❖ **Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju.** V okviru tega cilja bodo prednostna področja oživitve vaških jeder, obnova večnamenskih objektov, izgradnja in uporaba lokalnih IKT, turistične in ostale infrastrukture, omogočanje opravljanja raznih storitev, obnove kulturne in naravne dediščine. Prednostna področja bodo težila tudi k vzpostavitvi ustreznih storitev za gospodarstva na podeželju kot tudi za prebivalce.

2.4.2 Cilji prenove in razvoja naselja

S prenovo in razvojem podeželskih naselij želimo izboljšati kakovost življenjskih razmer ljudi na podeželju. Pri tem pa je potrebno izkoristiti obstoječe stavbe ter jih prenoviti za nove potrebe in namene. Širitev naselja mora biti zasnovana tako, da se ohrani kvalitetna krajinska slika naselja, med vasmi pa je potrebno ohranjati presledke s tem zagotovimo gručaste poselitve ter preprečimo linearno zazidavo ob komunikacijah.

Najpomembnejši cilji razvoja in prenove naselja se nanašajo na (Prosen, 2009):

- ❖ **bivanje:**

- stabilizacijo števila prebivalcev
- izboljšanje stanovanjskih razmer (prezračevanje, osvetlitev)
- zmanjšanje imisijskih vplivov na stanovanja;

- ❖ **kmetijstvo:**

- izboljšanje izrabe kmetijskih gospodarskih poslopij
- izboljšanje kmečkih dvorišč
- zmanjševanje in zaježitev emisij iz kmetijstva;

- ❖ **obrt:**

- ustalitev ali zvečanje števila delovnih mest v obrti
- izboljšanje izrabe objektov in lokalov, namenjenih obrti
- izboljšanje parcel, namenjenih za obrt
- zmanjšanje in zaježitev emisij, ki jih povzroča obrt;

- ❖ **promet:**

- izboljšanje in graditev novih tranzitnih in drugih cest
- izboljšanje peš poti in naprav za mirujoči promet
- zaježitev ali preprečevanje prometnih emisij;

- ❖ **podobo naselja in krajine ter zelenje:**

- izboljšanje vaške podobe
- odpravljanje primanjkljaja prostih površin

- ozelenitev naselja
- izboljšanje varstva spomenikov in narave;
- ❖ **prosti čas in razvedrilo:**
  - namestitev naprav za komunikacije in zveze
  - namestitev in razširitev naprav za razvedrilo
  - ločitev različnih rab za razvedrilo;
- ❖ **kultura na vasi.**

Ključni pomen pri realizaciji naštetih ciljev za preureditev podeželskega naselja je sodelovanje javnosti. Z intenzivnim vključevanjem in sodelovanjem lokalnega prebivalstva že v samem načrtovanju in kasneje v realizaciji pripelje k uspešnemu končanju projekta razvoja ter prenove naselja.

3 NORMATIVNA UREDITEV PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA V SLOVENIJI, S POUDARKOM NA NAČRTOVANJU PODEŽELSKEGA PROSTORA

3.1 Strategija prostorskega razvoja Slovenije

Strategija prostorskega razvoja Slovenije (v nadaljevanju SPRS, 2004) je strateški akt, ki je bil sprejet 18. junija 2004. Pripravo SPRS (2004) je vodil Urad za prostorski razvoj, Direktorat za prostor na Ministrstvu za okolje, prostor in energijo. S sprejetjem tega strateškega akta so nadomestili prostorsko planske dokumente na državni ravni, ki so bili izdelani v osemdesetih letih prejšnjega stoletja.

SPRS (2004) podaja okvir za prostorski razvoj na celotnem ozemlju države in postavlja usmeritve za razvoj v evropskem prostoru. V besedni in kartografski obliki določa zasnovo urejanja prostora, njegovo rabo in varstvo. Upoštevač raznolikost in pestrost slovenskega prostora postavlja pogoje za skladen gospodarski, socialni in kulturni razvoj, pri čemer zagotavlja tak razvoj, ki bo omogočil tudi ohranitev okolja, narave in dediščine ter kvalitet bivanja.

Splošna izhodišča SPRS (2004) izhajajo iz družbenih, gospodarskih in okoljskih dejavnikov. Na prostorski razvoj Slovenije vplivajo družbenoekonomske in pravne razmere z njimi povezane razvojne opredelitve države, pospešen razvoj tržnega gospodarstva, spremenjen geopolitični položaj Slovenije in na novo vzpostavljeni mednarodni odnosi, procesi globalizacije in vključevanja v Evropsko unijo ter prehod v informacijsko družbo. Pri tem pa imajo veliko vlogo procesi regionalizacije ter večanje vloge regionalne ravni, krepitev pomena prostorskih razmerij kot lokacijskih dejavnikov, demografski trendi, migracije in spremembe v gospodarski ter socialni strukturi prebivalstva, spreminjanje vrednot in načina življenja, povečana mobilnost slovenskih podjetij in slovenskega kapitala, večja vloga tujega kapitala, prilagajanje evropskim standardom in merilom ter uveljavljanje novih informacijskokomunikacijskih tehnologij prometa in zvez.

Ob upoštevanju izhodišč SPRS (2004) so cilji razvoja opredeljeni na racionalen in učinkovit prostorski razvoj, razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij, večjo konkurenčnost slovenskih mest v evropskem prostoru, kvaliteten razvoj in privlačnost mest ter drugih naselij, skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi, medsebojno dopolnjevanje funkcij podeželskih in urbanih območij, povezanost infrastrukturnih omrežij z

evropskimi infrastrukturnimi sistemi, preudarna raba naravnih virov, prostorski razvoj, ki je usklajen s prostorskimi omejitvami, kulturna raznovrstnost kot temelj nacionalne prostorske prepoznavnosti, ohranjanje narave in varstvo okolja.

Zasnova SPRS (2004) opredeljuje naslednje prioritete in usmeritve za doseg cilja:

- Enakovredna vključenost Slovenije v evropski prostor, kjer ustvarja pogoje za izkoriščanje primerjalnih prednosti slovenskega prostora, skrbi za enakovredno vključevanje pri oblikovanju čezmejnih regij, krepi konkurenčnost slovenskih mest v evropskem urbanem omrežju in skrbi za učinkovito povezanost slovenskih infrastrukturnih omrežij v evropska infrastrukturna omrežja.
- Policentrični urbani sistem in regionalni prostorski razvoj, ki se spodbuja za skladen prostorski razvoj Slovenije. Tvori ga dvostopenjsko strukturirano omrežje središč nacionalnega in regionalnega pomena, na katerega se, s primerno delitvijo funkcij in medsebojnimi prometnimi povezavami, navezuje omrežje drugih središč. Razvoj poselitev se usmerja v urbana naselja, omrežje družbene javne infrastrukture pa se razvija v skladu z omrežjem središč.
- Vitalna in urejena mesta, se načrtuje celovito s čimer se zagotavlja vitalnost ter kakovost bivalnega prostora. Povečuje se lokacijska privlačnost mest, omogoča se gospodarski razvoj, skrbi se za varnost in kvaliteto bivalnega ter delovnega okolja ter kakovostno dograjuje infrastrukturne sisteme. Pri tem pa se mora razvijati skladno s prostorskimi danostmi in okoljskimi omejitvami.
- Urejen razvoj širših mestnih območij, obsega več lokalnih skupnosti, ki se za prostorske potrebe razvoja mest in drugih naselij načrtuje in ureja na osnovi medobčinskega sodelovanja. Predvsem zaradi racionalizacije prometnih tokov, smotrnega razmeščanja delovnih mest, stanovanj, storitvenih in proizvodnih dejavnosti.
- Povezan in usklajen razvoj prometnega in poselitvenega omrežja ter izgradnja gospodarske javne infrastrukture, kjer se prometno omrežje razvija kot celovit prometni sistem. Javni potniški promet se medsebojno povezuje in razvija s podporo države. Sočasno se spodbuja izgradnja gospodarske javne infrastrukture na območju razvoja poselitve in gospodarskih dejavnosti in se jim s tem omogoči vključevanje v mednarodna infrastrukturna omrežja.

- Vitalnost in privlačnost podeželja, kjer se spodbuja izkoriščanje prednosti podeželja tistih gospodarskih dejavnosti, ki v povezavi s kmetijstvom in gozdarstvom omogočajo ohranjanje poseljenosti in vitalnosti podeželja ter posredno ali neposredno prispevajo k visoki kvaliteti, prepoznavnosti in doživljajski privlačnosti njegove naravne in kulturne krajine. Spodbuja se razvoj delovnih mest na podeželju in s tem zmanjšuje vsakodnevne delovne migracije.
- Krepitev prepoznavnosti kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine, se s ohranjanjem in kvalitetnim upravljanjem omogoči gospodarske možnosti, ki jih posebnosti nudijo. Kakovosti se določi v postopkih prostorskega načrtovanja na regionalni in lokalni ravni in se jih vključi v prostorski razvoj.
- Prostorski razvoj v območjih s posebnimi potenciali in problemi, se spodbuja s krepitvijo urbanih naselij, smotrnim razmeščanjem javnih storitev, zagotavljanjem potrebnih zemljišč ter z učinkovitim infrastrukturnim opremljanjem teh območij. Na ogroženih območjih se prostorski razvoj prilagaja ogroženosti zaradi potencialnih naravnih in drugih nesreč.

SPRS (2004) opredeljuje razvoj prostorskih sistemov poselitev, gospodarske javne infrastrukture in razvoj krajine, z usmeritvami za razvoj na regionalni in lokalni ravni.

Razvoj poselitve umešča dejavnosti, stanovanja in infrastrukturo v omrežje naselij ter zagotavlja zadostno površino komunalno opremljenih površin za bivanje, proizvodnjo, oskrbo in storitve ter površine za rekreacijo in preživljanje prostega časa.

Pri razvoju mest in drugih naselij moramo upoštevati, da se med seboj razlikujejo po funkciji in vlogi v omrežju naselij ter po velikosti, urbanistični ureditvi in arhitekturi. Za načrtovanje razvoja poselitve se naselja opredeli na podlagi meril in kazalcev v velika, srednja in mala mesta, v druga urbana in podeželska naselja ter vasi in zaselke. Merila za določitev tipa naselij so velikost naselja, raznovrstnost dejavnosti, možnost zaposlitve, privlačnost naselja, morfološke značilnosti ter usmerjenost naselja. Kazalci pa so število in struktura prebivalcev, velikost poseljenih površin, gostota poselitve na poseljenih površinah, usmerjenost v storitve ali proizvodne dejavnosti, število zaposlenih, raznovrstnost dejavnosti in njihovo število.

Nova poselitev se usmerja v poselitvena območja urbanih naselij. Pri načrtovanju razvoja in urejanja mest in drugih naselij se zagotavlja varne, udobne in zdrave pogoje za življenje, ohranjanje biotske raznovrstnosti, naravne vrednote, kulturno dediščino ter druge kakovosti

naravnega in bivalnega območja. Naselja je potrebno načrtovati tako, da so posledice morebitnih naravne nesreče in vojnih razmer čim manjše. Z načrtovanjem pa je potrebno zagotoviti tudi smotrno rabo energije.

Notranji razvoj naselij ima prednost pred širjenjem na nova območja, s tem se zagotavlja boljša izkoriščenost in kvalitetnejša raba praznih in neprimerno izkoriščenih zemljišč v naselju. Racionalno rabo zemljišč se zagotavlja tudi s spremembami rabe obstoječih objektov in zemljišč, z zgostitvami izrabljenih poseljenih površin, s prenovo, obnovo, rekonstrukcijo in sanacijo degradiranih območij. Pri notranjem razvoju naselij je potrebno zagotavljati uravnoteženo razmerje med grajenimi in zelenimi površinami ter povezave z odprto krajino.

Pri prenovi naselij je potrebno poleg prostorskih ciljev vključiti tudi možnosti za gospodarski razvoj, reševanje socialnih problemov ter pogoje za kvalitetno bivanje. Prenova kulturne dediščine, se izvaja v vseh območjih s kvalitetno stavbno dediščino, saj kulturna dediščina oblikuje značilno podobo posameznega območja. Ker ima prenova prednost pred novogradnjo se načrtuje ponovna ali nova primerna raba obstoječega objekta. Prenova degradiranih urbanih območij se izvaja na območjih, kjer je potencial za rabo ali dejavnost zmanjšan ali omejen zaradi opuščanja dejavnosti, onesnaženja ali neustrezne rabe. To so predvsem območja gradbeništva in rudarstva, območja skladišč, vojske, železnice ter stanovanjska območja. Potek prenove se izvaja ob smiselni prenovi obstoječih gradbenih struktur in njihovi vključitvi v nove. S prenovo degradiranih stanovanjskih sosesk se prebivalcem zagotavlja boljšo kvaliteto bivanja in njihovo aktivno sodelovanje pri načrtovanju in pripravi ukrepov za izboljšanje vrednosti stanovanj in okolja. Za industrijska območja, ki izpolnjujejo prostorske, okoljske, infrastrukturne in druge pogoje sodobnih proizvodnih parkov, se načrtuje ponovna usposobitev za proizvodne namene. Lahko pa se te površine nameni za nove gospodarske aktivnosti ali za razvoj drugih dejavnosti, kot so kulturne, športne, trgovske, turistične, prostočasne in druge dejavnosti.

Širitev naselji pride v poštev šele takrat, ko v naselju ni več primernih zemljišč. S širitvijo se zagotavlja pogoje za razvoj stanovanjski, gospodarskih in drugih zmogljivosti, za večjo socialno varnost in večjo konkurenčnost. Naselju se določijo površine za širitev, če je opredeljeno kot urbano naselje in ima potencial, da se razvije v središče določenega območja. Poleg načrtovanja širitve naselja za stanovanjsko gradnjo, proizvodna območja, centralne dejavnosti in javne funkcije se sočasno načrtuje razvoj mestnega in medmestnega prometa. Načrtovanje primestnih naselij se prednostno načrtuje tam, kjer je možen dostop do

javnega potniškega prometa, kjer je možna zaposlitev in zgostitev poseljenih površin ter ker je možna sanacija omrežja komunalne infrastrukture.

Urejanje poseljenih površin zunaj poselitvenih območij, ki je vir okoljskih obremenitev ali vizualnih motenj, se ustrezno sanira. Lokalna skupnost se v aktih odloči, kako bo razvijala razpršeno gradnjo. Gradnja zunaj poselitvenih območij je dovoljena samo v vlogi dviganja kvalitete kulturne krajine, bivalnih pogojev, zaposlitvenih možnosti. Zunaj poselitvena območja so lahko namenjena za gradnjo kmetij ali športno-rekreacijskih objektov

Načrtovanje gradnje podeželskih naselij, vasi in zaselkov se načrtuje znotraj obstoječih gradbenih parcel, če pa ni druge možnosti, se načrtuje gradnjo tudi ob njihovem robu. Načrtuje se predvsem nadomestno ali dopolnilno gradnjo ter prenovo in sanacijo. S prenovo in sanacijo se modernizirajo kmetijstva ter ustvarijo pogoji za razvoj dopolnilne dejavnosti. Pri načrtovanju in urejanju se upošteva razvojne trende in hkrati ohranja njihovo tradicionalno strukturo. Načrtuje se tudi imisijski vpliv, ki se ga preprečuje s primerno oddaljenostjo gospodarskih poslopji od stanovanjskih objektov. Poleg gradnje ter ureditve podeželskih naselij, vasi in zaselkov se načrtuje tudi prometno povezavo, ki omogoča neovirano povezanost in hiter dostop do obdelovalnih površin.

Turistično naselje je naselje, v katerem število turistov, v obdobju enega meseca največjega turističnega obiska, za petdeset odstotkov presega število stalnih prebivalcev naselja. Naselje ima razvito turistično infrastrukturo in druge vsebine, ki so pomembne za oblikovanje turistične ponudbe. Pri načrtovanju in razvoju turističnih naselij se vzdržuje in ustvarja oblikovno prepoznavnost naselij, glede na naravne danosti ter stavbo dediščino se zagotavlja ustrezno infrastrukturo in načrtuje se smotrno lociranje kmetijskih obratov, ki izrazito vplivajo na okolje.

Območja počitniških hiš, ki so namenjena občasnemu ali prostočasnemu bivanju posameznikov in njihovih družin, se načrtuje v ambientalno privlačnih naravnih okoljih, kot strnjena, racionalno parcelirana območja, ki so skladna z regionalno in lokalno arhitekturno, naselbinsko in krajinsko tipiko ter z varstvenimi usmeritvami. Spodbuja se razvoj v odročnih in hribovitih območjih, na območjih s kvalitetno stavbno dediščino, ki ji grozi odmiranje in propad, pa se lahko spremeni namembnost območij in objektov v namembnost območja počitniških hiš. Sprememba namembnosti se načrtuje skladno s strokovnimi usmeritvami pristojnih državnih organov in na podlagi celovitega razvoja širšega območja, turizma in drugih prostočasnih dejavnosti ter ohranjanja stavbne dediščine.

Načrtovanje racionalne rabe zemljišč in objektov je prostorsko razporejanje zemljišč po namenski rabi in dejavnosti. Razporejanje zemljišč po namenski rabi in dejavnosti se določeno na osnovi analize razvojnih možnosti in študije ranljivosti ter ustreznosti prostora. Stanovanjska območja se v urbanih naseljih načrtuje na podlagi ustreznih raziskav. Zagotavljajo se komunalno opremljene površine za stanovanjsko gradnjo in prenovo obstoječih stanovanjskih območij, predvsem tam kjer se s tem stabilizira stanovanjsko funkcijo. Delež površin za organizirano stanovanjsko gradnjo se večja, povezujejo se posamezna nova stanovanjska v večje enote, upošteva se možna sanacija obstoječe razpršene gradnje. Na novih stanovanjskih območjih za gradnjo se zagotavlja različne tipe stanovanj, ki bodo omogočale mešano socialno strukturo in ustrezali tipološko diferencialni strukturi družin. Ob upoštevanju sodobnih trendov arhitekture je potrebno tipe zazidave uskladiti z obstoječo zazidavo. V stanovanjski zazidavi se spodbuja takšne oblike gradnje, ki omogočajo socialne stike in zagotavljana primerno večje gostote zazidave. Istočasno pa zagotavljajo tudi zadostne javne ter zelene površine. Zagotavljati je potrebno peš dostopnost do vseh vsakodnevnih storitev, primerno opremljenost z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi, športnimi objekti ter rekreacijskimi površinami. V stanovanjskih območjih se lahko načrtujejo dejavnosti osnovnega šolstva in zdravstva, socialno varstvene dejavnosti, varstvo otrok, trgovske, poslovne, uslužnoobrtne, turistične, upravne dejavnosti, dejavnosti intelektualnih in umetniških storitev ter druge dejavnosti, ki ne poslabšujejo kakovosti bivalnega okolja in prispevajo k bolj racionalni izrabi površin, komunalnih in prometnih omrežij ter celovitemu delovanju naselja. Posamezna stanovanjska gradnja je dovoljena samo kot zapolnjevanje prostih površin in zaokroževanje površin znotraj naselja.

Do območij centralnih površin je potrebno zagotoviti dobro dostopnost. Lahko so vključene stanovanjske ter druge rabe in dejavnosti. V naseljih se oblikuje aktivna, enakomerno razmeščena in dostopna centralna območja. V njih se zagotavlja možnost za razvoj oskrbnih, storitvenih, poslovnih, servisnih in drugih centralnih dejavnosti. Poudarek se da na urejanje mestnih, zgodovinskih središč ter drugih starejših območij, ki so slabše opremljene s centralnimi dejavnostmi. Nova nakupovalna in druga specializirana območja se lahko načrtujejo na obrobju naselij z dobro prometno dostopnostjo, vendar samo ob pogoju, da dopolnjujejo funkcije naselja in ne ogrožajo vitalnosti mestnega središča.

Za območja proizvodnih dejavnosti se v urbanih naseljih omogoča zadostno ponudbo funkcionalno in tehnološko različnih infrastrukturno opremljenih površin za industrijo, proizvodno obrt in druge oblike podjetništva. Omogoča se pogoje za razvoj sodobno opremljenih gospodarskih con in tehnoloških parkov na nacionalni ravni v širšem območju

središč nacionalnega pomena, na regionalni ravni v območjih središč regionalnega pomena ter na lokalni ravni v tistih lokalnih središčih, ki ustrezajo predpisanim prostorskim kriterijem. Poleg pogojev, zagotovljenega zaledja kapitala ter znanja na področju visoke tehnologije in delovne sile se upošteva tudi prostorske kriterije. Ti kriteriji so optimalna povezava s prometnim in energetske omrežjem ter z drugo infrastrukturno opremljenostjo, bližina in velikost že obstoječih gospodarskih con ter prometnih terminalov, velikost naselij, njihovo vlogo v urbanem sistemu in dostopnost do predvidenih lokacij gospodarskih con in prostorske možnosti ter omejitve, ki izhajajo iz stanja ali značilnosti naravne in kulturne krajine, v katero se posamezna gospodarska cona umešča. V naseljih se gospodarske cone umešča ob prometno vozliščnih lokacijah tako, da so dobro povezane z železniškim in cestnim omrežjem. Pred določitvijo nove lokacije je potrebno preveriti možnosti prenove in sanacije opuščanih industrijskih, komunalnih, prometnih in podobnih območij. Paziti je potrebno, da razmestitev proizvodnih dejavnosti ne bi poslabšala bivalnih, delovnih razmer ter dostopnosti do drugih območij.

Pri načrtovanju javnih površin v naselju se prednostno upoštevajo prometne površine, trgi, ploščadi, površine za evakuacijo prebivalstva, sprehajališča, tržnice, parki, vodni in obvodni prostor, gozdovi, različni biotopi in naravne vrednote.

Zadostna območja zelenih površin pri urejanju celotnega naselja se določi na obsežnost območja in število prebivalcev. Za naselje se oblikuje zeleni sistem, v katerega se vključi zelene površine naselja, vodni in obvodni prostor ter kmetijske in gozdne površine. Izkoristi se možnost sočasne namembnosti rekreacijskih površin s kmetijskimi in gozdnimi zemljišči. Zlivanje naselij ali posamičnih zaokroženih grajenih površin v enotna poselitvena območja se preprečuje z vegetacijskimi členitvami, zlasti z gozdnimi, kmetijskimi ali drugimi zelenimi površinami.

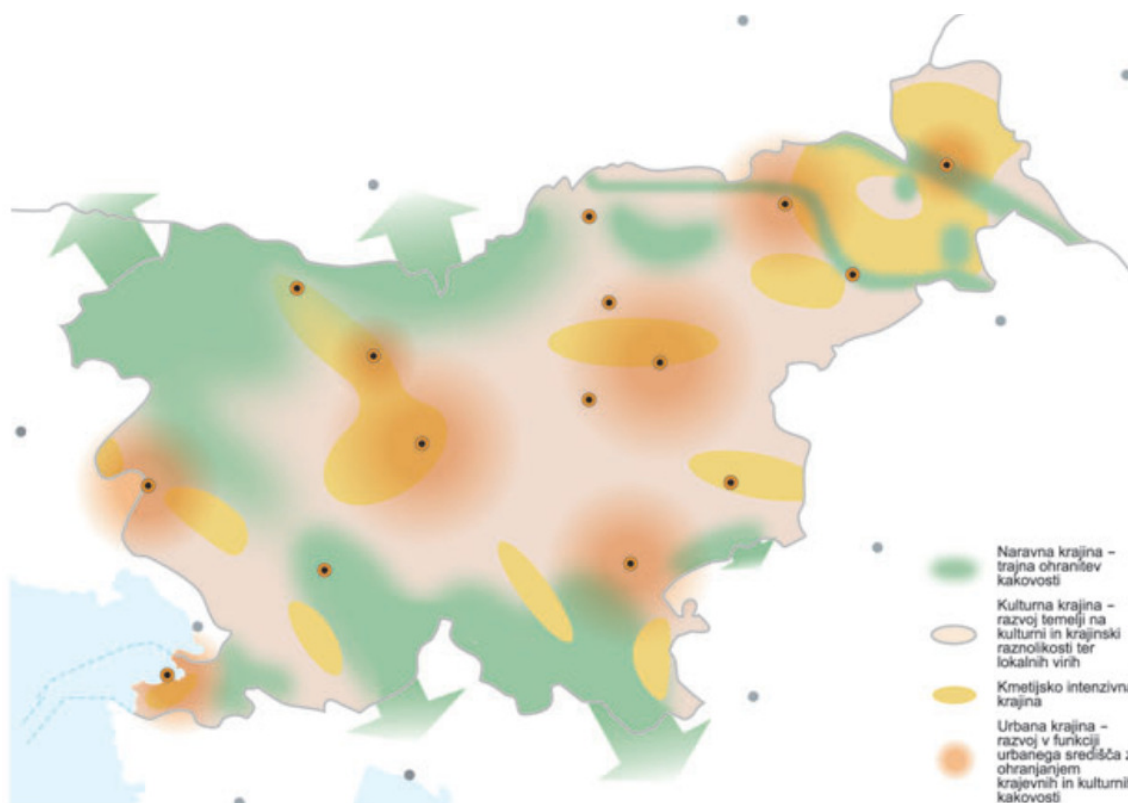
Načrtovanje prometnih površin podpira širjenje centralnih peš površin in razvoj kolesarskega mestnega omrežja ter razvoj javnega potniškega prometa. Preprečuje spreminjanje za mesto pomembnih zelenih površin v površine za parkiranje vozil.

Na poselitvenih območjih se komunalno opremlja zemljišča z minimalno komunalno infrastrukturo, ki zagotavlja oskrbo s pitno vodo in energijo, odvajanje odplak in odstranjevanje odpadkov ter navezavo na javno cestno omrežje. Dogradi se manjkajočo komunalno opremo, dotrajano se sanira. Nove objekte v poselitvenih območjih se priključuje na obstoječo komunalno infrastrukturo. Po dogradnji manjkajoče ali izgradnji nove komunalne infrastrukture se nanjo priključi obstoječe objekte.

Pri načrtovanju in urejanju mest in drugih naselij moramo paziti na arhitekturno prepoznavnost na ravni celotnega naselja in na ravni posamezne funkcionalne enote ali dela naselja. Pri načrtovanju se varuje podoba, merilo in krajinski okvir, sanira vidno degradirane prostore in ustvarja novo arhitekturno prepoznavnost v sožitju z obstoječimi kvalitetaми prostora. Spoštuje se značilnosti prostora in podedovane vrednote ter naravne vrednote, poudarja oblikovne vrednote naselja in varuje dominantne poglede, z načrtno prenovo ohranja zgodovinska naselja oziroma njihove dele, zlasti tiste, ki so naselbinska dediščina. Pri načrtovanju se ohranja značilne obrise naselja ter usmerja pozornost na možnost zgostitev in zapolnitev urbanega tkiva. Prepoznava in ohranja se morfološke značilnosti, razvoj naselja pa se prilagaja geometriji reliefnih oblik.

Povezanost in oskrbo urbanih ter podeželskih območij in povezanost infrastrukturnih omrežij z evropskim infrastrukturnim omrežjem omogočajo infrastrukturni sistemi. Sistem razvoja gospodarske javne infrastrukture se načrtuje tako, da prispevajo k razvoju policentričnega omrežja mest in drugih naselij, h kvalitetnemu razvoju, privlačnosti, skladnemu razvoju območij in k medsebojnemu dopolnjevanju funkcij podeželskih in urbanih območij. Privlačnost bivalnega okolja se zagotavlja z usklajenim razvojem prometne, energetske, telekomunikacijske in komunalne infrastrukture.

Razvoj krajine je sistem, ki ob umeščanju novih ali posodabljanju obstoječih dejavnosti preureja, obnavlja ali ohranja prostorska razmerja v krajini. Kadar z umeščanjem dejavnosti dosežemo, da je krajina funkcionalna, ekološka, oblikovno uravnotežena, ohranja naravno zgradbo, kulturne plasti ter zagotavlja prostor za odvijanje naravnih procesov in kadar razvoj krajine omogoča, da je nosilka nacionalne in lokalne identitete je razvoj krajine optimalen. Krajina se razvija v treh smereh, kot pretežno naravna krajina, kot pretežno kulturna krajina ter kot pretežno urbana ter kmetijsko intenzivna krajina. Pri razvoju krajine se načrtuje prostorske rešitve in programe, ki omogočajo dolgoročne ohranitve prostorskih kvalitet.

Slika 2: Zasnova krajine (Vir: SPRS, 2004)

Ukrepi za izvajanje SPRS (2004) obsegajo koordinacijo programov, ki so pomembni za izvajanje prostorske strategije, naloge in aktivnosti nosilcev urejanja prostora ter drugih subjektov, pristojnih za uresničevanje prostorske strategije, aktivnosti za zagotavljanje skladnosti razvojnih dokumentov in prostorskih aktov s prostorsko strategijo in spremljanje uspešnosti izvajanja prostorske strategije.

SPRS (2004) se uresničuje s koordinacijo razvojnega in prostorskega načrtovanja, z državnimi in evropskimi finančnimi spodbudami ter z spodbujanjem prostorskega razvoja s pomočjo izmenjave informacij, usmerjanja raziskovanja, koordinacijo delovanja organov javne uprave ter institucij urejanja prostora.

3.2 Prostorski red Slovenije

Prostorski red Slovenije (v nadaljevanje PRS, 2004) je strateški prostorski akt, ki je bil sprejet 12. avgusta 2004. PRS (2004) določa pravila za urejanje prostora na državni, regionalni in lokalni ravni.

Pravila za urejanje prostora se uporabljajo za prostorsko načrtovanje poselitve, gospodarske infrastrukture in krajine, za določanje osnovne in podrobne namenske rabe prostora, meril in pogojev za urejanje prostora v strateških in izvedbenih prostorskih aktih na regionalni in lokalni ravni ter lokacijskih pogojev za umeščanje prostorskih ureditev ter načrtovanje in graditev objektov, za pripravo strokovnih podlag za izdelavo prostorskih rešitev, utemeljitev in presojo njihove sprejemljivosti ter sprejemanje odločitev o izvedbi prostorskih ureditev in za pripravo poenotениh in strokovno utemeljenih prostorskih aktov.

PRS (2004) navaja splošna pravila prostorskega načrtovanja, pravila za načrtovanje prostorskih sistemov in pravila za načrtovanje ter graditev objektov.

Država in lokalne skupnosti morajo s prostorskim načrtovanjem uveljaviti in med seboj uskladiti javne koristi ter omogočiti zasebni interes na področju urejanja prostora tako, da se ohrani in izboljša kakovost prostora. Zagotoviti pa mora možnost za uveljavljanje potreb sedanje in prihodnjih generacij glede rabe prostora, kakovosti prostora ter zasebnosti in varnosti z vidika kvalitete bivanja.

Prostorsko načrtovanje je potrebno usklajevati z varstvenimi režimi tako, da se dosega racionalna raba prostora glede na kakovost prostorskih potencialov za posamezne dejavnosti ter da se upošteva obstoječe kakovosti naravnih in ustvarjenih sestavin in prepoznavnost krajine.

Za pripravo prostorskih aktov je potrebno izdelati strokovne podlage, ki se delijo na obvezne in druge strokovne podlage. Med obvezne strokovne podlage spadajo analiza stanja in teženj v prostoru, analiza razvojnih možnosti za posamezne dejavnosti v prostoru in študija ranljivosti prostora. Izdelajo se lahko tudi druge strokovne podlage z različnih področij razvoja oziroma s področja varstva okolja in njegovih delov, ohranjanja narave ter varstva kulturne dediščine. Vse strokovne podlage morajo biti pripravljene tako, da omogočajo usklajevanje razvojnih interesov z varstvenimi zahtevami ter zagotavljajo transparentne in ponovljive strokovne rešitve.

S prostorskim načrtovanjem poselitvenih območij mest in drugih naselij je potrebno zagotavljati razvoj urbanih funkcij naselij, prepletanje združljivih rab in raznolikost dejavnosti po zvrsti, obsegu in razmestitvi ter razvoj območij osrednjih površin, ki naj se načrtuje v neposredni bližini prometnih vozlišč za javni potniški promet. Načrtovanje mora zagotavljati tudi celovito prenovo in revitalizacijo obstoječih območij mestnih središč, vključno z zagotavljanjem ustrezno zmogljivega javnega potniškega prometa in z večanjem faktorja

izrabe prostorskih enot in to ob upoštevanju visokega deleža zelenih površin in drugih javnih odprtih prostorov, obstoječih kakovostnih prostorskih struktur varstva stavbne in naselbinske dediščine. Krepi se mora turistična prepoznavnost mestnih območij, zlasti mestnih središč ter ustrezno ponudbo funkcionalno in tehnološko različnih infrastrukturno opremljenih površin za proizvodne dejavnosti.

Prostorsko načrtovanje poselitvenih območij za podeželska naselja in vasi mora zagotavljati upoštevanje tradicionalne strukture ohranjenih kvalitetnih vaških jeder in značilno podobo vaških silhuet in robov kot delov kulturne krajine. Vzpodbuja se notranji razvoj naselij, s kvalitetno prenovo dela naselja in posameznih objektov, z dopolnilno ali nadomestno gradnjo v sklopu obstoječih gradbenih parcel ali na njihovem neposrednem robu, ob upoštevanju novih tehnoloških in materialnih možnosti. Pri načrtovanju se zagotavlja tudi varstvo in prenovo stavbne dediščine in ostalih objektov. Načrtuje se sožitje med urbani in kmetijskimi funkcijami v podeželskih naseljih po načelu, da imajo kmetijske funkcije v tradicionalno agrarnih naseljih zaradi specifičnih tehnoloških pogojev praviloma prednost. Zagotavljati je potrebno možnosti širjenja večjih kmetij oziroma selitev kmetijskih objektov ali celih kmetij na nove površine, ki so odmaknjene od stanovanjskih objektov. Cestno omrežje se načrtuje tako, da bo s tem urejen varen peš in kolesarski promet ter omogočen neoviran dostop do gospodarskih dvorišč ter varen dostop do obdelovalnih površin. Z načrtovanje se mora zagotavljati prostorske potrebe dopolnilnih nekmetijskih dejavnosti, načrtovati pa je potrebno vsaj eno ali več funkcionalno javno odprto površino za preživljanje prostega časa in druženje prebivalcev.

V naseljih kjer ni predvidena prostorska širitev se lahko gradi objekte na prostih zazidljivih zemljiščih znotraj naselij, dopuščajo se nadomestne gradnje ali širjenje kmečkih gospodarstev. Vzdržuje in posodablja se komunalna oprema ter dopolnjuje družbena in gospodarska infrastruktura glede na število prebivalcev in velikost naselja.

Notranji razvoj poselitvenih območij uresničujemo s prenovo naselij ter delov naselij in z zgostitvijo ekstenzivno izrabljenih poseljenih območij. Poleg pravil pri načrtovanju poselitvenih območij je pri načrtovanju notranjega razvoja naselij potrebno zagotavljati, da načrtovanje notranjega razvoja poselitvenega območja poteka praviloma po morfološko in funkcionalno zaokroženih območjih. Ohranja oziroma vzpostavlja se uravnoteženo razmerje med grajenimi in zelenimi površinami ter drugimi javnimi odprtimi prostori v naselju. Ekstenzivno izrabljene poseljene površine se lahko zgoščajo samo do dovoljene stopnje

izkoriščenosti zemljišč za gradnjo. Upoštevati je potrebno varstveni režim in zagotavljati da se ohranjajo in razvijajo kvalitetne urbanistične zasnove in vzorci.

Z urbanistično zasnovo se določi koncept prenove ter območje prenove naselij in delov naselij. V prostorskem redu občine se za območje, ki je predvideno za prenovo, pred izdelavo načrtov, določi merila in pogoje. Do izdelave načrta so v predvidenem območju prenove dovoljena nujna vzdrževalna dela in dela v zvezi z varovanjem kulturne dediščine. Območje prenove mora biti zaokroženo in celovito, prenova posameznih stavba pa je možna le v sklopu preverjanja, programiranja in urejanja območja prenove. Pred prenovo je najprej potrebno ugotoviti stanje območja ter s sanacijo in z ustreznim načrtovanjem zagotoviti ustrezno stanje. Z načrtom prenove se opredeli namen, vrsto problema, cilje in način prenove. Na podlagi ustreznih strokovnih podlag in preverjanj se v urbanistični zasnovi določi ukrepe s katerimi se zagotavlja možnosti za ohranjanje in vzpostavljanje uravnoveženega prepletanja raznovrstnih funkcij, sanacijo degradiranih in podstandardnih območij, zagotovitev nujnih funkcij bivalnega okolja, povezanost in ravnotežje med posameznimi deli znotraj območja in navzven, nadomeščanje zasebnega motornega prometa z razvijanjem javnega potniškega prometa, razvoj in dograjevanje omrežja kolesarskih in pešpoti, zmanjševanje onesnaževanja okolja, zmanjšanje vidnega razvrednotenja, ohranjanje oblikovnih značilnosti naselja in vrednot kulturne dediščine in ohranjanje habitatov živalskih vrst in naravnih vrednot. Prenovo naselij in delov naselij se načrtuje tako, da se zagotavlja smotrna raba energije in materialov, prenovo stavb mora spremljati energetska sanacija. Območje kjer se načrtuje večja stopnja izkoriščenosti zemljišča za gradnjo je potrebno predhodno preučiti glede sprejemljivosti in zmogljivosti prostora na urbanistične, morfološke, socialne, kulturne, okoljske in dediščinske značilnosti območja. Degradirana območja ali njihovi deli se lahko namenijo za nove gospodarske aktivnosti oziroma za razvoj drugih dejavnosti kot so stanovanjske, kulturne, športne, trgovske in prostočasne dejavnosti. Stanovanjska prenova, ki mora biti gospodarsko upravičena, se načrtuje tako, da izboljšamo stanovanjski standard. Posebno pozornost se pri prenovi nameni javnim površinam in stavbam, njihovi zunanji podobi, urbani opremljenosti ulic in trgov ter ozelenitvi. Vzpodbuja se namestitve zbiralnikov sončne in izraba padavinske vode v sanitarne namene.

Širitev poselitvenih območij je dopustna, ko so že izkoriščene površine, ki so primerne za zgostitev in kadar smotrnega razvoja in skladnosti urbanih kvalitet ni mogoče zagotoviti z notranjim razvojem naselja. Pri načrtovanju za širitev naselja je potrebno upoštevati tip, položaj in vlogo naselja v omrežju naselij in v odnosu do drugih naselij, predvideni demografski razvoj, socialne razmere, strukturno urejenost prostora, območja naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti in zavarovana območja ter območja kulturne dediščine, stanje

zelenih in drugih odprtih bivalnih površin. Naselje je potrebno prilagajati naravnim in krajinskim značilnostim prostora in razporediti potrebne dejavnosti v naselju. Upoštevati je potrebno funkcionalno oziroma geografsko povezanost zemljišč z obstoječim naseljem, možnost sanacije komunalne opremljenosti in vzpostavljanja kvalitetnejšega bivalnega in delovnega okolja v obstoječem delu naselja, možnost priključitve na prometno in energetsko infrastrukturo, infrastrukturo elektronskih komunikacij ter infrastrukturo oskrbe z vodo in odvajanja ter čiščenja odpadne in padavinske vode, skladno s programi opremljanja zemljišč. Pri načrtovanju upoštevamo kakovost zemljišč za gradnjo in ocene nevarnosti zaradi naravnih in drugih nesreč, ki dopuščajo varno širitev naselij.

Na podlagi presoje, s katero se ugotavlja ustreznost prostora, dela prostora ali njegove sestavine, ki je neposredno povezana z razvojem določene dejavnosti ali načrtovanjem prostorske ureditve in je rezultat privlačnosti in ranljivosti prostora zaradi izgradnje, delovanja ali vzdrževanja dejavnosti oziroma prostorske ureditve, se pripravi strokovna rešitev. Strokovne rešitve se izdelajo kadar so razvojne potrebe v nasprotju z varstvenimi zahtevami, so razvojne potrebe med seboj v nasprotju ali kadar je za prostorski akt zahtevana presoja sprejemljivosti s področja ohranjanja narave oziroma celovita presoja vplivov na okolje s področja varstva okolja.

3.3 Zakon o prostorskem načrtovanju

Zakon o prostorskem načrtovanju (v nadaljevanju ZPNačrt, 2007) je začel veljati 28. aprila 2007. S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo zahteve Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje, ki se nanašajo na obveznost zagotavljanja kakovosti okoljskih poročil.

ZPNačrt (2007) ureja prostorsko načrtovanje kot del urejanja prostora, z določanjem vrst prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem. Zakon ureja tudi opremljanje stavbnih zemljišč in vzpostavitev ter delovanje prostorskega informacijskega sistema.

ZPNačrt (2007) temelji na načelu trajnostnega prostorskega razvoja, na načelu javnosti, načelu usmerjanja prostorskega razvoj naselij, na načelu prevlade javnega interesa, načelu ohranjanja prepoznavnih značilnosti prostora, načelu vključevanja varstva kulturne dediščine in na načelu strokovnosti.

Država je na področju prostorskega načrtovanja pristojna za določanje ciljev prostorskega razvoja države, za določanje izhodišč in usmeritev za načrtovanje prostorskih ureditev na vseh ravneh, za načrtovanje prostorskih ureditev državnega pomena in za izvajanje nadzora nad zakonitostjo prostorskega načrtovanja na ravni občin. Občina pa je pristojna za določanje ciljev in izhodišč prostorskega razvoja občine, za določanje rabe prostora in pogojev za umeščanje posegov v prostor in za načrtovanje prostorskih ureditev lokalnega pomena.

Prostorske ureditve se načrtujejo s prostorskimi akti. V njih se določajo usmeritve v zvezi z usmeritvami v prostor, o možnih posegih v prostor ter pogojih in merilih za njihovo izvedbo. Prostorski akti so:

- Državni, kamor spadata državni strateški prostorski načrt in državni prostorski načrt.
- Občinski, to sta občinski prostorski načrt in občinski podrobni prostorski načrt.
- Medobčinski, to je regionalni prostorski načrt.

Da se lahko prostorske ureditve oziroma objekti, ki so načrtovani z občinskim prostorskim načrtom ali z občinskim podrobnim prostorskim načrtom, izvedejo in služijo svojemu namenu je potrebno opremiti stavba zemljišča. Opremljanje stavbnih zemljišč je projektiranje in gradnja komunalne opreme ter objektov in omrežij druge gospodarske javne infrastrukture.

Prostorski informacijski sistem, ki ga vodi in vzdržuje ministrstvo, omogoča javnosti, da se seznani s stanjem v prostoru. Informacijski sistem vsebuje podatke o dejanskem stanju v prostoru vključno s podatki o omrežjih in objektih gospodarske javne infrastrukture, podatke o pravnem stanju v prostoru, podatki o drugih pravnih režimih, podatki o vrednotenju, vplivih in omejitvah kulturne dediščine in ohranjanja narave, podatke iz upravnih aktov, ki se nanašajo na gradnje in podatke za pripravo, sprejem in spremljanje prostorskih aktov. Poleg tega pa informacijski sistem vsebuje tudi orodja, metode in postopke za podporo usklajevanju, sodelovanju ter vključevanju javnosti v postopek sprejemanja prostorskih aktov.

3.3.1 Občinski prostorski načrt

Občinski prostorski načrt (v nadaljevanju OPN) je prostorski akt občine. V njem so določeni cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine. Ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov, razvojnih potreb občine in varstvenih zahtev se načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter pogoji za umeščanje objektov v prostor.

OPN je sestavljen iz strateškega in izvedbenega dela. Strateški del določa izhodišča in cilje ter zasnovo prostorskega razvoja, usmeritve za razvoj poselitve in za celovito prenovo, usmeritve za razvoj v krajini, za določitev namenske rabe zemljišč in prostorskih izvedbenih

pogojev ter zasnovo gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena, območja naselij, vključno z območji razpršene gradnje in območja razpršene poselitve.

Izvedbeni del pa po posameznih enotah urejanja prostora določa območja namenske rabe prostora, prostorske izvedbene pogoje in območja, za katera se pripravlja občinski podrobni prostorski načrt. Izvedbeni del je podlaga za pripravo projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja po predpisih o graditvi objektov.

Ministrstvo na podlagi petega odstavka 39. člena ZPNačrt (2007) izdaja pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Uradni list RS, št. 99/2007 z dne 30. 10. 2007). V pravilniku so podrobneje predstavljeni strateški in izvedbeni deli OPN-ja, pogoji za določitev območij sanacije razpršene gradenj, pogoji za določitev območij za razvoj in širitev naselij, urbanistični načrt in način priprave ter oblika občinskega prostorskega načrta.

Območje sanacije razpršene gradnje so območja razpršene gradnje, ki se lahko vključi v naselje ali se opredeli kot novo naselje lahko pa se opredeli tudi kot posebno zaključeno območje. V izvedbenem delu občinskega prostorskega načrta se območja razpršene gradnje opredelijo kot stavba zemljišča.

V pogojih za določitev območij za razvoj in širitev naselij je določeno, da razvoj naselja vključuje notranji razvoj naselja, prenovo ter širitev. Pri tem pa imata notranji razvoj in prenova prednost pred širitvijo. Za območja notranjega razvoja naselja so definirane površine, kjer se s prenovo, sanacijo, oziroma racionalno rabo ekstenzivno izrabljenih stavbnih zemljišč in ob skrbi za ohranjanje kvalitetne urbane in arhitekturne dediščine zagotavlja kvalitetnejše bivalne razmere. Znotraj obstoječih stavbnih zemljišč je možno zgoščevanje grajenih struktur, vendar samo ob zagotavljanju kvalitetnih bivalnih razmer v skladu z merili in pogoji za določitev velikosti parcel in objektov, vendar ne kot pozidava javnih površin.

Območja ali površine, na katerih se izvaja celovita ali delna prenova so območja prenove. Kadar je potrebno izboljšati funkcionalne, tehnične, prostorsko oblikovalske, bivalne, gospodarske, socialne, kulturne in ekološke razmere v določenem naselju ali samo delu naselja, ali kadar je ob tem mogoče z ohranitvijo identitetnih vrednosti naselja in arhitekture ter kulturne dediščine ustvariti kvalitetne pogoje za razvoj naselja, se za naselje določi

celovito prenovu. Celovita prenova se lahko na podlagi OPN določi tudi za naselje za katerega ni predvidena izdelava urbanističnega načrta. Tudi za območja z več porušenimi, poškodovanimi ter neprimerno izrabljenimi ali opuščenimi objekti se lahko izdelava celovita prenova. Za površine v naselju, ki so zaradi neprimerne ali ekstenzivne rabe, neustrezne kakovosti bivanja ali neprimerne komunalne opremljenosti razvrednotene se izdelava samo delna prenova. Za območja celovite ali delne prenove se izdelava občinski podrobni prostorski načrt.

Površine za načrtno usmerjanje poselitve, ki jih ni mogoče zagotoviti z aktiviranjem prostih oziroma nezadostno izkoriščenih površin ali s prenovo površin znotraj naselja so opredeljena, kot območja širitve naselja. Nove površine stavbnih zemljišč, se določijo na podlagi ugotovitev o razpoložljivih prostih kapacitetah v grajeni strukturi, možnostih prenove in sanacije ter razvojnih potreb občine in strateških usmeritev iz državnega strateškega prostorskega načrta. Za določanje obsega površin je potrebno izdelati bilanco površin in upoštevati realen časovni okvir (približno 10–15 let). Tudi za območja širitve naselja se izdelava občinski podrobni prostorski načrt.

Podlaga za celovito načrtovanje razvoja urbanih središč je urbanistični načrt, ki se lahko izdelava za tista naselja kjer je zaradi posebnosti razvoja ali drugih razlogov izdelava urbanističnega načrta utemeljena (npr. celovita prenova, večje širitve, turistična naselja). Pri določanju urbanih središč je potrebno upoštevati usmeritve, ki so določene v državnem strateškem prostorskem načrtu. Z namenom doseganja racionalnega in usklajenega prostora se urbanistični načrt lahko izdelava tudi za več funkcionalno med seboj povezanih urbanih središč. Izdelava se ga skladno s strokovnimi metodami prostorskega, urbanističnega, arhitekturnega in krajinskega načrtovanja ter z metodami vključevanja prebivalstva in drugih zainteresiranih udeležencev v proces njegove priprave. Urbanistični načrt, je sestavljen iz konceptualnega dela v katerem se opredeli koncept razvoja naselja na podlagi izhodišč in ciljev prostorskega razvoja občine in naselja ter iz podrobnejšega dela v katerem se na podlagi konceptualnega dela opredeli območje celovite prenove, območje notranjega razvoja, območje širitve naselja, posamezna večja zaključena območja javnih in zelenih površin naselja, ostala območja, kjer se vzdržuje oziroma izboljšuje obstoječi stavbni fond in kjer niso predvideni večji posegi v prostor.

Postopek priprave občinskega prostorskega načrta se začne s sklepom. Sklep sprejme župan občine za katero se OPN pripravlja ter ga objavi v uradnem glasilu in v svetovnem spletu, poslati pa ga mora tudi ministrstvu ter sosednjim občinam. Sklep vsebuje oceno stanja in razloge za pripravo, območje, način pridobitve strokovnih rešitev, roke za pripravo

OPN-a ter njegovih posameznih faz in navedbo državnih in lokalnih nosilcev urejanja prostora, ki predložijo smernice za načrtovanje in mnenja glede načrtovanih prostorskih ureditev.

Občina nato Ministrstvu za okolje in prostor pošlje osnutek OPN-ja. Ta najpozneje v sedmih dneh preveri ali je digitalno gradivo pripravljeno na način in v obliki, ki omogoča neposredno uporabo pri pripravi smernic in zagotovi, da je gradivo za nosilce urejanja prostora dostopno na svetovnem spletu in o tem obvesti občino. Občina nato pozove nosilce urejanja prostora, da na podlagi zakonodaje in drugih predpisov, podajo smernice iz svojega področja dela k osnutku OPN-ja.

Dopolnjeni osnutek občina javno razgrne za 30 dni in v tem času pripravi tudi javno razgrnitev in sprejema pripombe javnosti. Po razgrnitvi občina pripombe preuči in zavzame do njih stališče. Lastnike pisno obvesti s stališč glede pripomb in pritožb.

Na podlagi smernic nosilcev urejanja prostora in pripomb iz javne razgrnitve, občina pripravi predlog OPN-a in ga ponovno posreduje Ministrstvu za okolje in prostor in ostalim nosilcem urejanja prostora za pridobitev mnenj o upoštevanju smernic.

OPN sprejme občinski svet z odlokom po tem, ko od ministrstva ali vlade prejme sklep o ugotovitvi usklajenosti.

Občinski prostorski načrt je pomembna podlaga za racionalno in trajnostno načrtovanje vseh posegov v prostor v občini in za zagotavljanje kakovostnih pogojev za življenje in delo njenih prebivalcev.

3.4 Zakon o varstvu okolja

Zakon o varstvu okolja (v nadaljevanju ZVO-1, 2004) je Državni zbor Republike Slovenije sprejel na seji 31. Marca 2004. Zakon ureja varstvo okolja pred obremenjevanjem, določa temeljna načela in ukrepe varstva okolja, spremlja stanja okolja in informacije o okolju ter ekonomske in finančne instrumente varstva okolja.

Namen ZOV-1 je spodbujanje in usmerjanje razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja in ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Cilji ZOV-1 so preprečitev obremenjevanja okolja, ohranjanje in izboljšanje kakovosti okolja, trajnostna raba naravnih virov, zmanjšanje rabe energije in večja uporaba obnovljivih virov energije, odpravljanje posledic obremenjevanja okolja, izboljšanje porušenega in ponovno vzpostavljanje naravnega ravnovesja, povečanje učinkovitosti proizvodnje in potrošnje in opuščanje ter nadomeščanje uporabe nevarnih snovi.

Pri pripravi plana, programa, načrta ali drugega akta, katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje je potreben izvesti celovito presojo vplivov na okolje. S celovito presojo vplivov na okolje se ugotovi in oceni vplive na okolje, vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanje narave, varstva človeškega zdravja in kulturne dediščine. Ministrstvo na podlagi celovite presoje vplivov na okolje izda potrdilo o sprejemljivosti izvedbe plana, programa, načrta ali drugega akta.

Pripravljaivec plana, programa, načrta ali drugega akta mora pred izvedbo celovite presoje vplivov na okolje zagotoviti okoljsko poročilo. V njem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo vplivi izvedbe plana, programa, načrta ali drugega akta na okolje in možne alternative. Podrobno vsebino okoljskega poročila predpiše Vlada Republike Slovenije.

4 ANALIZA IN PREDSTAVITEV OBRAVNAVANEGA OBMOČJA

4.1 Predstavitev občine Horjul in naselja Horjul

4.1.1 Občina Horjul

Občina Horjul je mlada občina, nastala je 22.11.1998 na podlagi referendumske odločitve za samostojno občino in predpisov o prostorskih razdelitvah in imenih občin. Upravno središče občine s skupaj 2872 prebivalci (SURs, popis 2011) je Horjul. Poleg naselja Horjul občina zajema še 8 naselij, to so Koreno, Lesno Brdo Ljubgojna, Podolnica, Samotorica, Vrzenec, Zaklanec in Žažar. Občina Horjul meri 33,5 km² (SURs, popis 2011) in se po površini med slovenskimi občinami uvršča na 168. mesto.

Slika 3: Lega občine Horjul v Sloveniji
(Vir: <http://www.horjul.si>)

Slika 4: Občina Horjul z naselji
(Vir: <http://www.horjul.si>)

Horjulska dolina leži med dinarsko kraškim in alpskim svetom. Na severu se naslanja na Polhograjsko hribovje, razgibano območje predalpskega sveta zahodno od Ljubljane, na jugu pa na Ljubljansko barje, mokrotno ravnino južno od Ljubljane. Po močvirnati dolini teče potok Šujica ali Horjulščica, ki nabira svoje vode v okolici Horjula in se kot desni pritok pri Dobrovi izliva v reko Gradaščico. Nad Horjulščico se dvigajo glinasto-skrilavi hribi in strma dolomitska pobočja, kjer je precej kraških jam, ki jih lahko najdemo na Vrzdencu, Samotorici in Žažarju.

Zaradi geološke sestave tal je pokrajina živahno razgibana. Značilno podobo občini dajeta gozdnatost in vzdrževana kulturna krajina. Ravno zaradi tega je občina pomembno izhodišče izletov po pohodniških in razglednih točkah okoliškega hribovja. Na razširjenem delu doline

so ugodne razmere za kmetijske dejavnosti. Zaradi prevladujoče govedoreje na kmetijskih zemljiščih prevladujejo travniki in površine namenjene posevkom krmilnih rastlin.

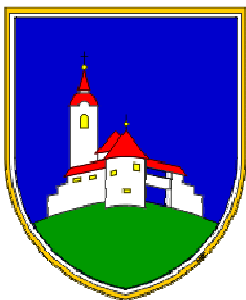
Slika 5: Koreno nad Horjulom
(Vir: <http://www.hribi.net>)

Slika 6: Horjulščica v naselju Brezje pri Dobrovi
(Vir: <http://www.wikipedia.org>)

Starost vasi Horjul je težko opredeliti, njegova zgodovina pa sega daleč nazaj v rimsko dobo, v čas Julija Cezarja. Kraj Horjul se v pisnih virih prvič omenja leta 1364, naselje Vrzdenc pa že leta 1306.

Ostankov rimskih taborov ni več najti, tudi od srednjeveških gradov ni ostalo dosti. Ima pa Horjul veliko cerkvenih spomenikov. Najbolj znani sta cerkvi sv. Kancijana na Vrzdencu z najstarejšimi freskami v Sloveniji ter cerkev sv. Urha z obrambnim obzidjem in stolpi, ki je upodobljena tudi v občinskem grbu občine Horjul.

Slika 7: Grb občine Horjul
(Vir: <http://www.horjul.si>)

Slika 8: Cerkev sv. Urha

Po 2. Svetovni vojni se je Horjul z nastankom dveh industrijskih podjetij, Metrel ter Rašica, razvil v krajevno pomembno industrijsko-obrtno središče.

Pred letom 1861 v Horjulu ni bilo rednega šolskega pouka. Otroke je poučeval duhovnik v Horjulu. Šolsko poslopje so začeli zidati leta 1864. Zaradi hitrega porasta števila otrok so leta 1899 odprli dvorazrednico, ter začeli z dograditvijo nove šole in z letom 1911 je šola delovala

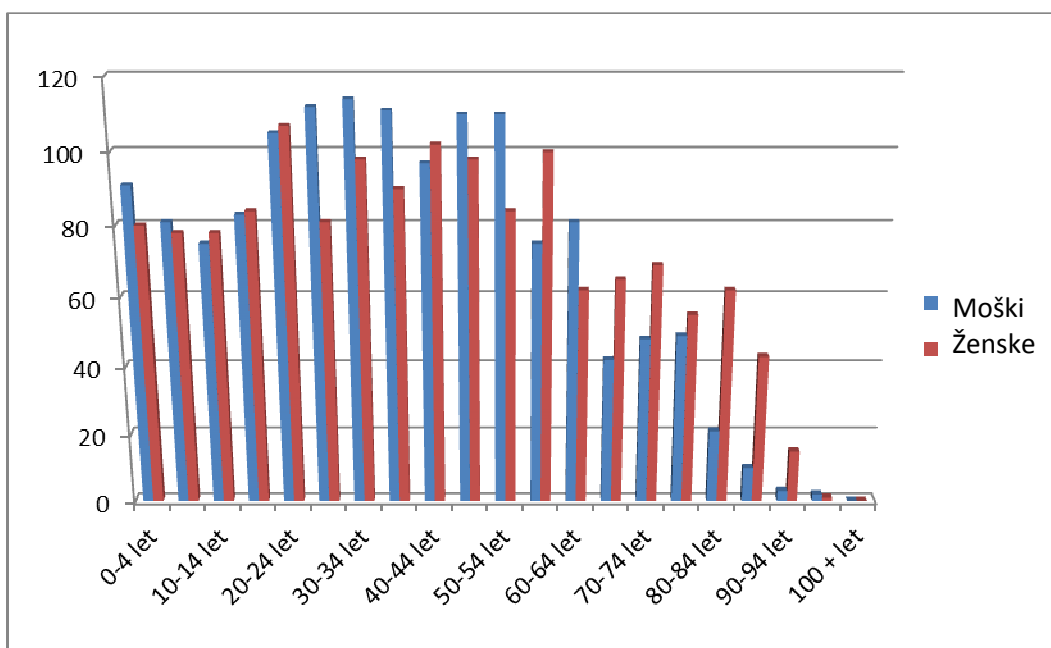
kot štirirazredna osnovna šola. Leta 1950 se je šola preoblikovala v osemletko, kar je doprineslo k temu, da je šolsko poslopje postajalo pretesno. Z zbranimi prispevki prebivalcev Horjula so leta 1975 začeli graditi novo šolo v kateri se je pouk začel izvajati leta 1976.

Danes občina Horjul poleg osemletne osnovne šole zagotavlja tudi ostale potrebne javne zavode in ustanove, kot so zdravstvena in zobozdravstvena ambulanta, vrtec, knjižnica, matični (krajevni) urad, policijsko postajo, župnijski urad, pošto, kmetijsko svetovalno službo ter mnoga društva vse od gasilskih, športnih, kulturnih do turističnih. Poleg tega ima občina za potrebe normalnega življenja občanov tudi trgovine, bencinsko črpalko, bančne avtomate ter urejeno redno avtobusno povezavo z Ljubljano.

Največ pozornosti je občina v preteklih letih namenila urejanju ter asfaltiranju cest, izgradnji kanalizacijskega omrežja v Horjulu ter oskrbi z zdravo pitno vodo.

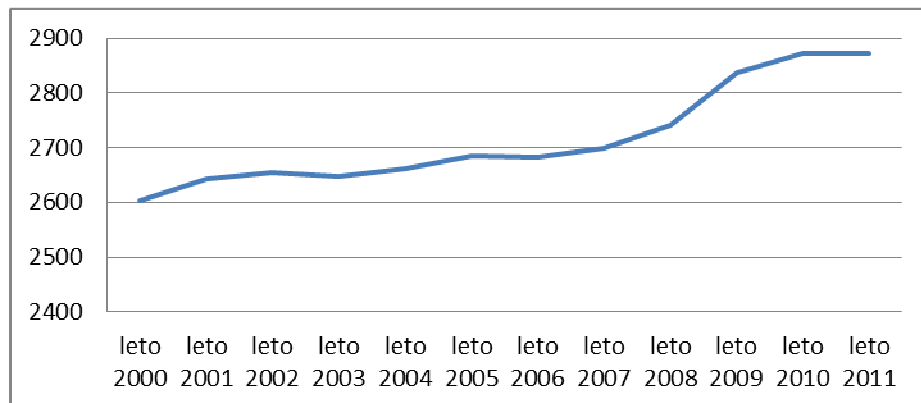
4.1.1.1 Demografske značilnosti občine Horjul

V Občini Horjul je 1.1.2011 prebivalo 2872 oseb od tega 1420 moških in 1452 žensk. Gostota naseljenosti, glede na število prebivalcev v občini Horjul ter površino, znaša 88oseb/km² (SURS, popis 2011).

Grafikon 1: Število prebivalcev po petletnih starostnih skupinah in spolu v občini Horjul (Vir: SURS, popis 2011)

Na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije se je število prebivalcev v občini Horjul od leta 2000 do leta 2011 povečevalo. Kar prikazuje tudi spodnji graf.

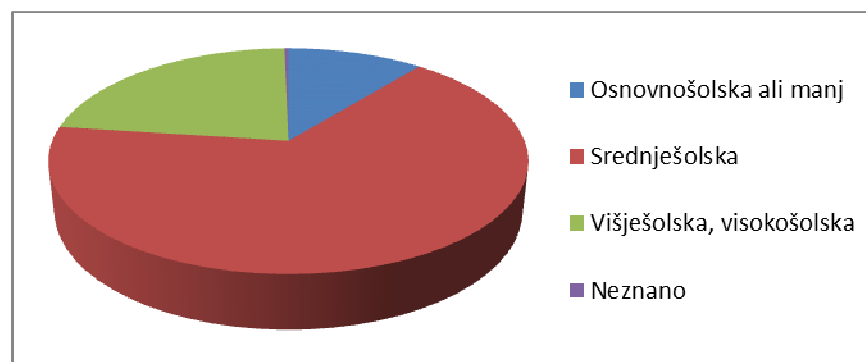

Grafikon 2: Število prebivalcev po stanju 1.1. od leta 2000 do leta 2011 (Vir: SURS, popis prebivalcev po stanju 1.1. za leta od 2000 do leta 2011)

Porast prebivalstva v občini Horjul je v letih 2000 pa do 2007 rezultat predvsem naravnega in v majhni meri tudi selitvenega prirasta. V letih od 2007 pa do 2010 pa je razlog za prirast prebivalstva predvsem v selitvenem prirastu in v majhni meri tudi zaradi naravnega prirasta (SURS).

Demografsko je občina dokaj uravnotežena, edino naselje, od koder se prebivalstvo odseljuje, je Samotorica, do katere cesta še ni v celoti asfaltirana.

4.1.1.2 Izobrazbena struktura delovno aktivnih prebivalcev občine Horjul

Grafikon 3: Izobrazbena struktura delovno aktivnih prebivalcev občine Horjul (Vir: SURS, popis 2010)

4.1.1.3 Zaposlitev v občini Horjul

Poleg dnevne migracije nudi občina Horjul zaposlitev v nekaj malih podjetjih, ki so se v preteklih letih občutno okrepila in predstavljajo lokalne gazele tako v smislu tehnološkega napredka, kakor tudi usmerjenosti na nova, tuja tržišča. Avgusta 2011 je bilo v občini Horjul registriranih 250 dejavnosti (AJPES, 2011). Leta 2010 je približno 45 % aktivnega prebivalstva Horjula odhajalo na delo v Ljubljano, 36 % jih je bilo zaposlenih v sami občini (SURS, popis 2010).

Po podatkih Državne uprave Republike Slovenije je stopnja registrirane brezposelnosti za mesec april leta 2011 v Slovenije znašala 11,9 %, stopnja brezposelnosti v občini Horjul pa 5,3 %. Leto dni prej je bila stopnja brezposelnosti v Sloveniji 10,6 % v občini Horjul pa je stopnja brezposelnosti aprila 2010 znašala 4,9 % (<http://e-uprava.gov.si/e-uprava>).

V mesecu aprilu leta 2011 je po podatkih uprave v Sloveniji bilo registriranih 826.880 delovno aktivnih prebivalcev. Od tega je 730.508 zaposlenih oseb, 61.545 samozaposlenih oseb ter 34.827 kmetov. V občini Horjul je delovno aktivnega prebivalstva 957 oseb, 749 je zaposlenih oseb, 113 je samozaposlenih oseb ter 95 kmetov (<http://e-uprava.gov.si/e-uprava>).

4.1.1.4 Infrastruktura občine

Skozi občino Horjul poteka državna cesta Vrhnika – Ljubljana. V delu, ki poteka skozi središče Horjula je bila obnovljena leta 2002. Leta 2003 so nadaljevali z obnovo odseka ceste med Horjulom in Vrzdencem. Povezavo iz Ljubljanske smeri predstavlja 11 km dolg odcep lokalne ceste pri Dobrovi prek katerega potekajo tako prometni kot turistični tokovi v smeri Polhovega Gradca in Horjula. Z vidika prometne prehodnosti ne smemo pozabiti na pomembnost povezovalnih cest, ki so vse asfaltirane in omogočajo lažjo prehodnost med posameznimi dolinami. Pomembno merilo za nadaljnji razvoj predstavlja bližina avtoceste, od katere je Občina Horjul umaknjena. Prav tako prek ozemlja občine ne poteka železniška proga, kar za nekatere vidike razvoja pomeni določeno omejitev. Zračni promet je za občino Horjul oddaljen. Najbližja pot do letališča Jožeta Pučnika vodi skozi Ljubljano.

Kanalizacija je na področju občine Horjul urejena na zelo različne načine. Naselja Horjul, Vrzenec ter Ljubogojna imajo urejen sistem odplak, do čistilne naprave, ki jo upravlja javno podjetje Vodovod Kanalizacija Ljubljana. Ostala naselja imajo po večini urejene lastne

greznice, enega ali več prekatov odprtega tipa. Sproti se dograjuje kanalizacijsko omrežje, predvsem na območjih strnjenih naselij Zaklanec, Podolnica in Lesno Brdo.

Vodovodno omrežje je v občini Horjul urejeno z lokalnimi vodovodi. Z njimi v posameznih naseljih upravljajo vaški odbori. Posamezne hiše imajo lastne vodne vire in kapnice. 90 % vodovoda je izpeljana z alkatni cevmi, ostalih 10 % pa iz salonitnih ali kovinskih. V občini so štiri vodni viri. Tri vrtine so v naseljih Horjul, Zaklanec ter Vrzdenc, eno površinsko zajetje pa se nahaja v Samotorici.

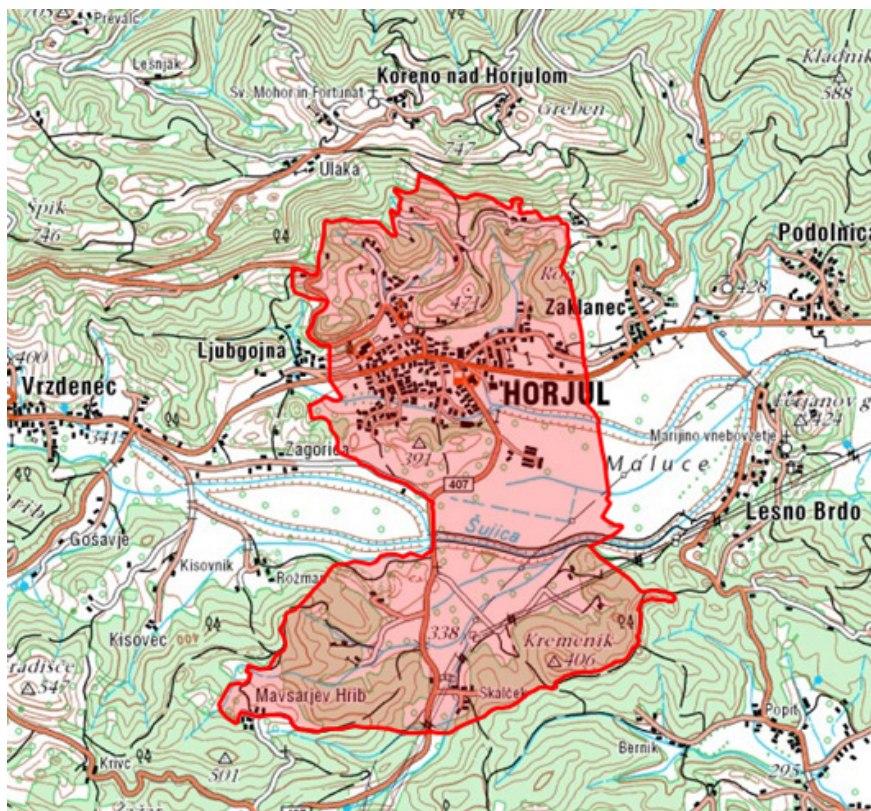
Čez območje občine poteka plinovod do meje z Italijo, za oskrbo tega dela Slovenije z ruskim plinom in možno oskrbo Slovenije v obratni smeri z alžirskim plinom. V skupnem koridorju z plinovodom pa poteka tudi daljnovod za oskrbo z električno energijo proti Primorski.

4.1.2 Naselje Horjul

4.1.2.1 Geografske in podnebne značilnosti naselja Horjul

Horjul je večje gručasto središčno naselje, ki leži 14 km zahodno od Ljubljane v Horjulski dolini med dinarskim in alpskim svetom. Na JZ delu vznožja griča Brezovca leži vaško jedro, tu se ceste odcepijo proti Vrhniki, Šentjoštu in preko Korena proti Polhovem Gradcu.

Dolina se nagiba proti Ljubljani, po njej pa teče potok Šujica ali Horjulščica. Dolina se večkrat širi in oži, najširša pa je v območju pri Horjulu. Razširitev je tektonskega izvora, saj se kot posledica nekdanjega jezera tu nahajajo debele usedline gline.

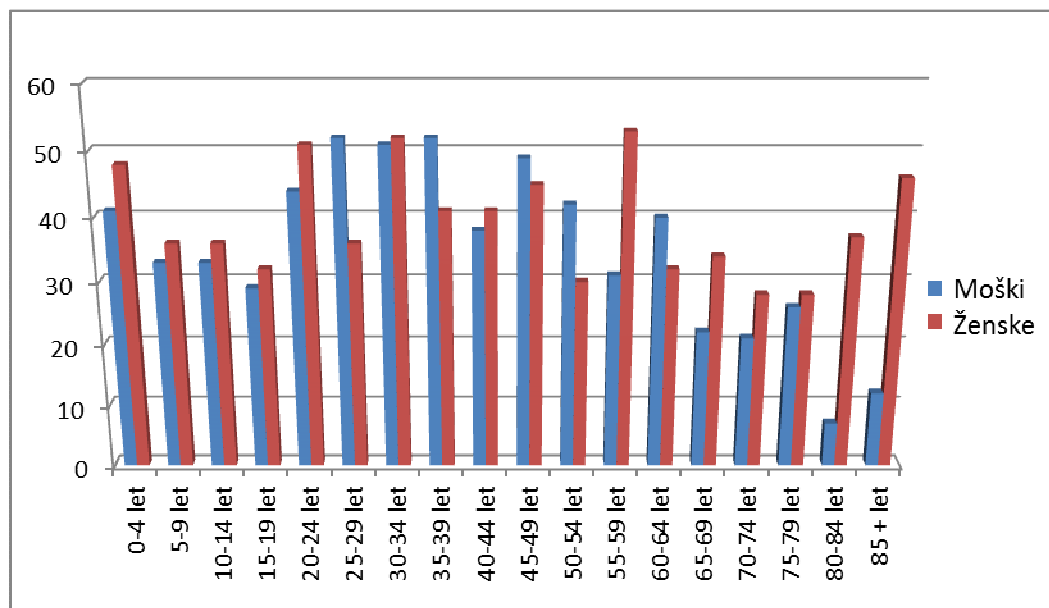
Slika 9: Naselje Horjul (Vir: <http://www.geopedia.si>)

Razgiban relief, kontrast med dolino in hribovitim obrobjem, pristnost različnih vegetacijskih elementov ter bogat vodnat svet, so naravne danosti, ki ustvarjajo prijetno krajino naselja.

Naselje leži na področju za katerega je značilno celinsko podnebje. Značilne so sorazmerno topla poletja in hladne ter vlažne zime. Največ padavin je maja, junija in oktobra. V dolinskih predelih se spomladi in jeseni čez dan dolgo zadržuje megla.

4.1.2.2 Demografske značilnosti naselja Horjul

V naselju Horjul je 1.1.2011 prebivalo 1329 oseb od tega 623 moških in 706 žensk (SURS, popis 2011). Starostna struktura prebivalcev je dober pokazatelj možnosti razvoja v prihodnosti za neko območje. Za naselje Horjul so indikatorji prikazani v spodnjem grafikonu.

Grafikon 4: Število prebivalcev po petletnih starostnih skupinah in spolu v naselju Horjul (Vir: SURS, popis 2011)

Podatki nakazujejo na zdravo strukturo prebivalstva glede na starost. Največ je prebivalstva srednjih let, število otrok pa je večje kot število prebivalstva, ki se stara. Razlika med spoloma ne odstopa prav veliko razen v treh skupinah. Največja razlika je v skupini 85 + let, 80-84 let ter skupini 55-59 let (SURS, popis 2011).

4.1.2.3 Razvoj naselja skozi zgodovino

Ime Horjul izhaja še iz časa Julija Cezarja, kot Forjul, ki pomeni njegov vrt. Prva najdena pisna omemba kraja sega v leto 1364.

Prebivalce naselja Horjul so v prejšnjih stoletjih doletele številne nesreče in revščina. Po drugi svetovni vojni je naselje zelo hitro gospodarsko napredovalo. Vse več je bilo podjetnikov in obrtnikov. Največja obrata sta bila Metrel, ki je bil zgrajen leta 1957 in je zaposloval največ prebivalcev ter obrat Argo, ki je bil odprt leta 1997.

Iz franciscejskega katastra je razvidno, da se je naselje precej razširilo. Na sliki je vidno vaško jedro, ki je še dandanes. Dobro je razvidno, da se je naselje širilo v vse smeri, še najmanj proti severu, ker se relief začne vzpenjati. Proti naselju Ljubgojna je danes v primerjavi z včasih, zelo malo ohranjenega prostora med naselji. Ravno tako je na drugi strani z naseljem Zaklanec. Naselje se je širilo predvsem vzdolž glavnih prometnih cest.

Na kmetijskih površinah so se danes skoraj opustile njive, na sliki franciscejskega katastra so dobro vidne njive v veliko večjem obsegu kod danes. Gozdnih površin je bilo včasih precej manj kot danes. Iz tega se vidi, da se je v veliki meri opustila kmetijska dejavnost, kar posledično doprinese do tega, da se obdelana kmetijska zemljišča zaraščajo.

Slika 10: Izrez Horjula iz franciscejskega katastra (Vir: <http://sigov3.sigov.si/cgi-bin/htqlcgi/arhiv>)

4.1.2.4 Kulturne značilnosti naselja Horjul

Horjul ima veliko cerkvenih objektov, ki so cerkev sv. Marjete, kapela sv. Antona, kapelica Matere božje, kapelica sv. Jožefa ter pokopališče. Slednje ima relief "pieta", delo Franceta Kralja iz leta 1923, uredil pa ga je Jože Plečnik. Poleg cerkvenih objektov ima naselje tri spomenike padlim ter ohranjene ostanke vaškega perišča.

Med vsemi kulturnimi znamenitostmi je najbolj znana cerkev sv. Marjete. Sezidana je bila leta 1678, prvi pa jo je omenil Valvazor. V njej so najprej bili trije oltarji, kasneje pa so dodali še četrtega. Posvetil jo je ljubljanski škof Ernest Attems.

Ob ustanovitvi župnije je cerkev postala pretesna. Vaščani so želeli zgraditi novo, vendar se župnik Jerala za tak poseg ni mogel odločiti. Za razširitev cerkve je kaplanu Kanonik Marn uspelo nabrati sredstva in tako so 7.7.1858 podrli stranski steni in nato cerkvi dodali stranski kapeli. Cerkev je postala širša, dobila je tudi obliko križa, postala je nekoliko višja ima pa tudi

kupolasti obok. Velikost in oblika cerkve, se od blagoslovljenja 24.10.1858 in kasneje posvečenja leta 1862, ni več spreminjala. V dolžino meri 27 m, široka je 16m, višina zvonika pa znaša 35 m.

Njena notranjost se je večkrat spreminjala. Prvotni oltarji, ki so jih zamenjali kamniti, so bili leseni. Oltar sv. Marjete je leta 1876 iz grizijanskega marmorja izdelala Antonija Tomanova. V sedemnajstih vozovih so ga v cerkev iz Ljubljane pripeljali vozniki iz Horjula in Ljubgojne. Posvečen je bil 24.9.1876. Leta 1876 je slikar Janez Šubic poslal sliko sv. Marjete, naslednje leto pa je poslikal še prezbiterij. Leta 1882 je bil postavljen oltar Rožnovenske Mater božje, leta 1893 pa oltar Sv. Križa. Položen je bil tudi nov tlak iz keramike.

V cerkvi so bili trije križevi poti. Prvi je nastal leta 1797, drugi 1860, tretjega pa sta leta 1888 izdelala brata Šubic. Stare orgle so leta 1885 nadomestile nove Goršičeve, ki so jih leta 1973 zamenjale pnevmatične orgle iz Jenkove delavnice.

Slika 11: Oltar sv. Marjete
(Vir: www.zupnije.rkc.si)

Slika 12: Pnevmatične orgle iz Jenkove delavnice
(Vir: www.zupnije.rkc.si)

Cerkev je ob koncu 19. stoletja imela štiri bronaste zvonove, ki jih je župnik Pristov dal preliti, in tako leta 1911 dobili nove večje in težje zvonove. Pobrani so bili zaradi potreb 1. svetovne vojne. Leta 1920 so bili kupljeni novi zvonovi izdelani v jeseniški železarni. Leta 1997 je cerkev dobila nove bronaste zvonove, ki so bili vlti leta 1996 v Nemčiji. Leta 1954 je bil postavljen tudi nov krstilni kamen, ki je bil izdelan po Plečnikovem načrtu.

4.2 Analiza naselja

V analizo smo vključili osrednji del naselja Horjul. Izvedli smo analizo namembnosti objektov, analizo strešne slike, analizo dejavnosti, prometno analizo, analizo dejanske rabe prostora,

vizualno ter morfološko analizo. Poleg teh analiz smo izdelali še karto reliefa ter karto varovanj in omejitev okolja. Analizo smo zaključili z SWOT analizo oziroma analizo prednosti in slabosti naselja.

Na izdelavo tematskih kart smo se pripravili z večkratnim ogledom terena, kjer smo bili še posebej pozorni na namembnost objektov, potek slemena in lokacije dvorišč, vrtov, sadovnjakov, zelenic,...

Vse karte smo izdelali na strokovnih podlagah, ki smo jih prej skrbno izbrali. Pri izdelavi kart smo si pomagali še z gradivom pridobljenim na spletni strani Ministrstva za kmetijstvo GEREK, interaktivnim Atlasom okolja, naravovarstvenim atlasom, evidenco nepremične kulturne dediščine, ipd.

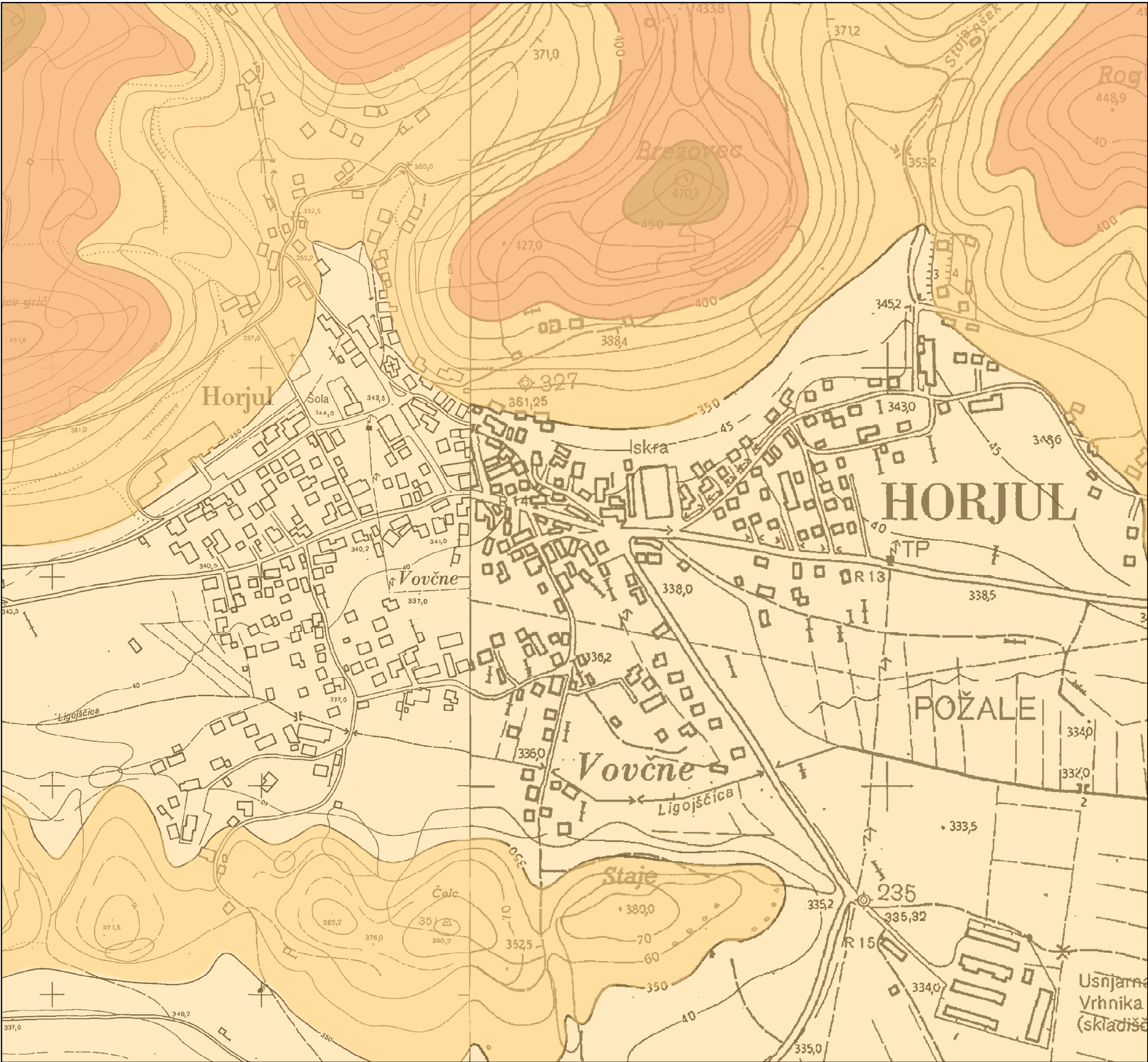
4.2.1 Karta reliefa

Karta 1 je izdelana z namenom, da dobimo predstavo o razgibanosti terena na območju naselja Horjul. Skoraj celotno pozidano območje, razen posameznih hiš, leži na nadmorski višini od 300 m do 350 m. Na severnem delu se začne relief vzpenjati, tudi na južnem delu je območje ki ima višino od 350 m do 400m. 400 m ter vse do 500 m nadmorske višine dosežejo območja severnem delu naselja. Najbolj izrazito izstopa grič, nad severovzhodnem delu vaškega jedra, Brezovec z 470 m.

Karta reliefa

- Legenda
- od 450m do 500m nadmorske višine
  - od 400m do 450m nadmorske višine
  - od 350m do 400m nadmorske višine
  - od 300m do 350m nadmorske višine

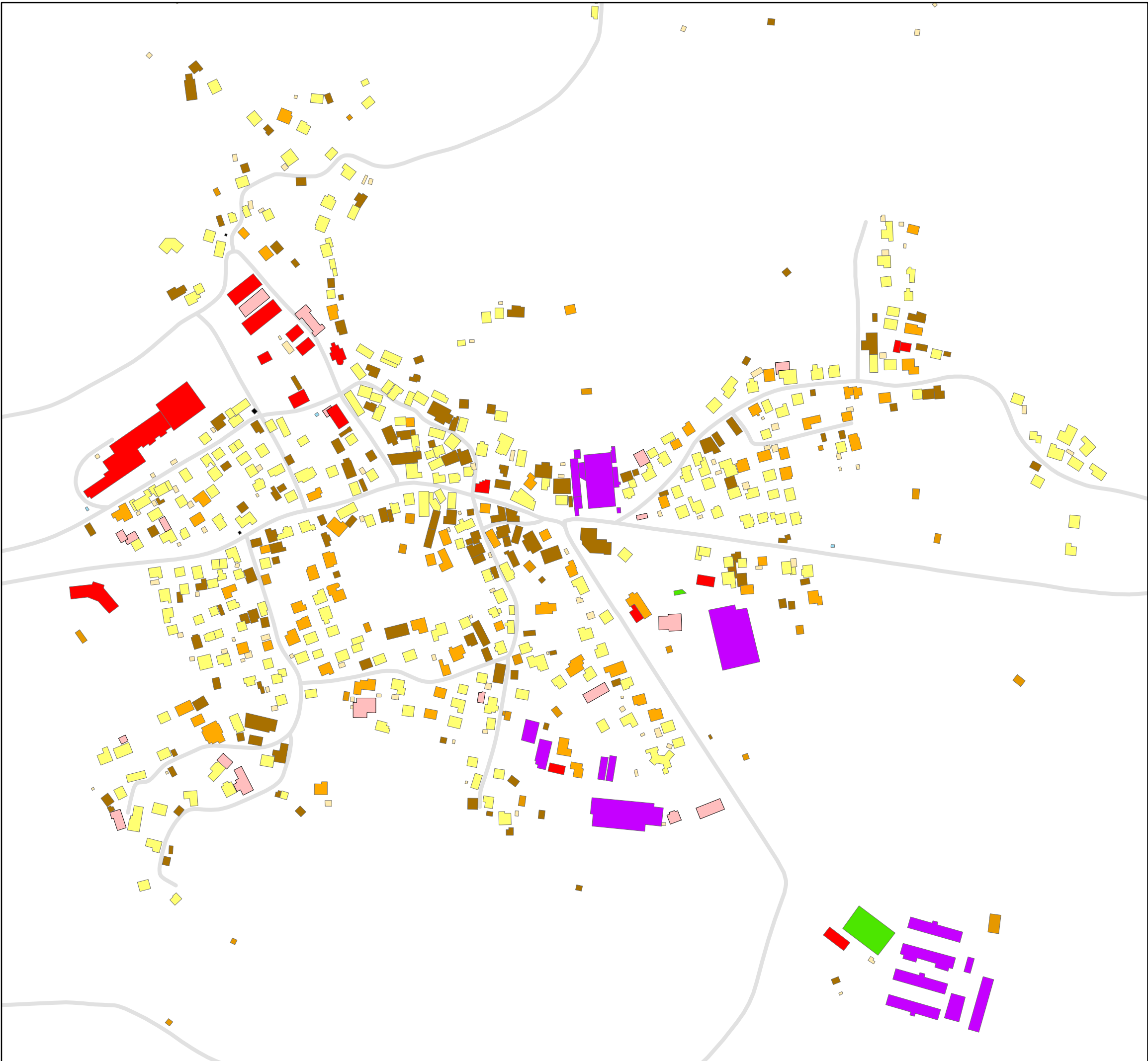
Merilo 1:4500
Vir: GURS
Karta 1: Karta reliefa

Analiza namembnosti objektov

Legenda

Namembnost objektov

- Stanovanjski objekt
- Obrtno-stanovanjski objekt
- Gospodarski objekt
- Pomožni gospodarski objekt
- Kozolec
- Poslovni in obrtni objekti
- Industrijski objekt
- Objekt centralne dejavnosti
- Športno-rekreativni objekt
- Kapelica
- Transformator
- Cesta

Analiza strešne slike

Legenda

- Cesta
- Sleme
- Objekti

Primeri:

- dvokapna streha
- dvokapna streha s čopom
- štirikapnica
- enokapna streha

Merilo 1:4500
Vir: GURS
Karta 3: Analiza strešne slike

4.2.2 Analiza namembnosti objektov

Iz karte 2 je razvidno, kakšna je namembnost objektov. Prevladujejo stanovanjski objekti, veliko je tudi obrtno-stanovanjskih objektov. Zaradi opuščanja kmetijske dejavnosti gospodarski objekti po večini ne služijo več svojemu prvotnemu namenu (hlev, silos, skedenj,...), vendar so v večini prostor za shranjevanje strojev ali pa so že preurejeni v garaže, stanovanjske objekte, obrtno-stanovanjske objekte,... Industrijski objekti so raztreseni po južnem pa vse do vzhodnega dela naselja. Objekti centralnih dejavnosti pa se v večini nahajajo na severozahodnem delu.

4.2.3 Analiza strešne slike – potek slemen

Karta 3 prikazuje orientiranost objektov oziroma potek slemen. Iz karte je razvidno, da v naselju ni načrtovane usmerjenosti objektov. Večina jih je pravokotnih na potek ceste, veliko je objektov, ki so vzporedni z njo, nekaj pa je tudi objektov, ki so povsem prosto postavljeni v okolje.

Prevladujejo stavbe z dvokapno streho, sedijo jim dvokapne strehe s čopom, ki so pogostejše pri novogradnjah. Enokapne strehe se pojavljajo predvsem pri pomožnih gospodarskih objektih, kot so na primer lope, silosi, garaže in drvarnice. Teh je v naselju bolj malo. Štirikapno streho oziroma piramidalno streho ima samo nekaj objektov.

4.2.4 Analiza dejanske rabe prostora

Površine posameznih rab prostora so pridobljene iz analize dejanske rabe prostora. Analizo smo naredili na podlagi podatkov iz spletnega portala GEREK ter terenskega ogleda. Površine, ki se uporabljajo v zemljiškem katastru, tako imenovane vrsta rabe zemljišča se razlikujejo od dejanske rabe.

V vrsto rabe zemljišča, ki jo vodi geodetska uprava vsebuje katastrske kulture (njive, vrtovi, plantažni sadovnjaki, ekstenzivni sadovnjaki, vinogradi, travniki, barjanski travniki, pašniki, gozdovi, trstičja, hmeljišča in gozdne plantaže), zemljišča pod gradbenimi objekti razen za zemljišča pod stavbami, zelene površine in nerodovitna zemljišča. Vrsta rabe se v veliki meri ne sklada z dejansko rabo prostora. Zahtevo za spremembo vrste rabe, katastrske kulture in katastrskega razreda lahko vloži lastnik zemljišča. Za zemljišča pod objekti, ki so grajeno javno dobro, se lahko sprememba podatkov o vrsti rabe, katastrski kulturi in katastrskem razredu evidentira tudi na zahtevo upravljavca grajenega javnega dobra.

Dejanska raba pa je bila vzpostavljena na osnovi interpretacije digitalnega ortofoto posnetka, za namene administrativnih kontrol in izdelave katastra trajnih nasadov. Tu gre za tipološko delitev vrste rabe, glede na dejansko stanje rabe prostora ob zajemu. Ločuje kategorije rabe, kot so pozidana in sorodna zemljišča, kmetijska zemljišča, gozdovi, vode, itd.

Na karti 4 je razvidno, da v naselju Horjul med kmetijskimi zemljišči prevladujejo travnate ter gozdne površine. Zaradi opuščanja kmetijske dejavnosti se je večino njive zasadilo v eno od prej omenjenih kmetijskih kultur. Nekaj kmetijskih površin se je tudi zaraslo. Območje stanovanjskih objektov po večini obdajajo dvorišča, vrtovi, sadovnjaki ob hiši ter zelenice. Objekte centralnih dejavnosti obdajajo javne površine, kamor spadajo tudi ceste, parkirišča, trgi, itd. Na območju večjih industrijskih objektov najdemo območja industrijskih površin. Na južnem delu naselja pa se nahajajo tudi športno rekreativne površine.

4.2.5 Analiza dejavnosti

V naselju je presenetljivo veliko število prijavljenih dejavnosti. Avgusta 2011 jih je bilo 127. Med njimi je ena sama kmetijska dejavnost. Največ je proizvodnih, storitvenih ter trgovskih dejavnosti. Nekaj je kulturni, razvedrilnih, rekreacijskih ter izobraževalnih dejavnosti, ne manjkajo pa tudi dejavnosti javne uprave, obvezne socialne varnosti, zdravstvo ter župnija.

Podjetja so po večini prijavljena kot družba z omejeno odgovornostjo, kot samostojni podjetnika in kot delniška družba. Med njimi pa po številu zaposlenih ter velikosti izrazito odstopata dve podjetji. To sta podjetje Metrel ter Argo d.o.o.

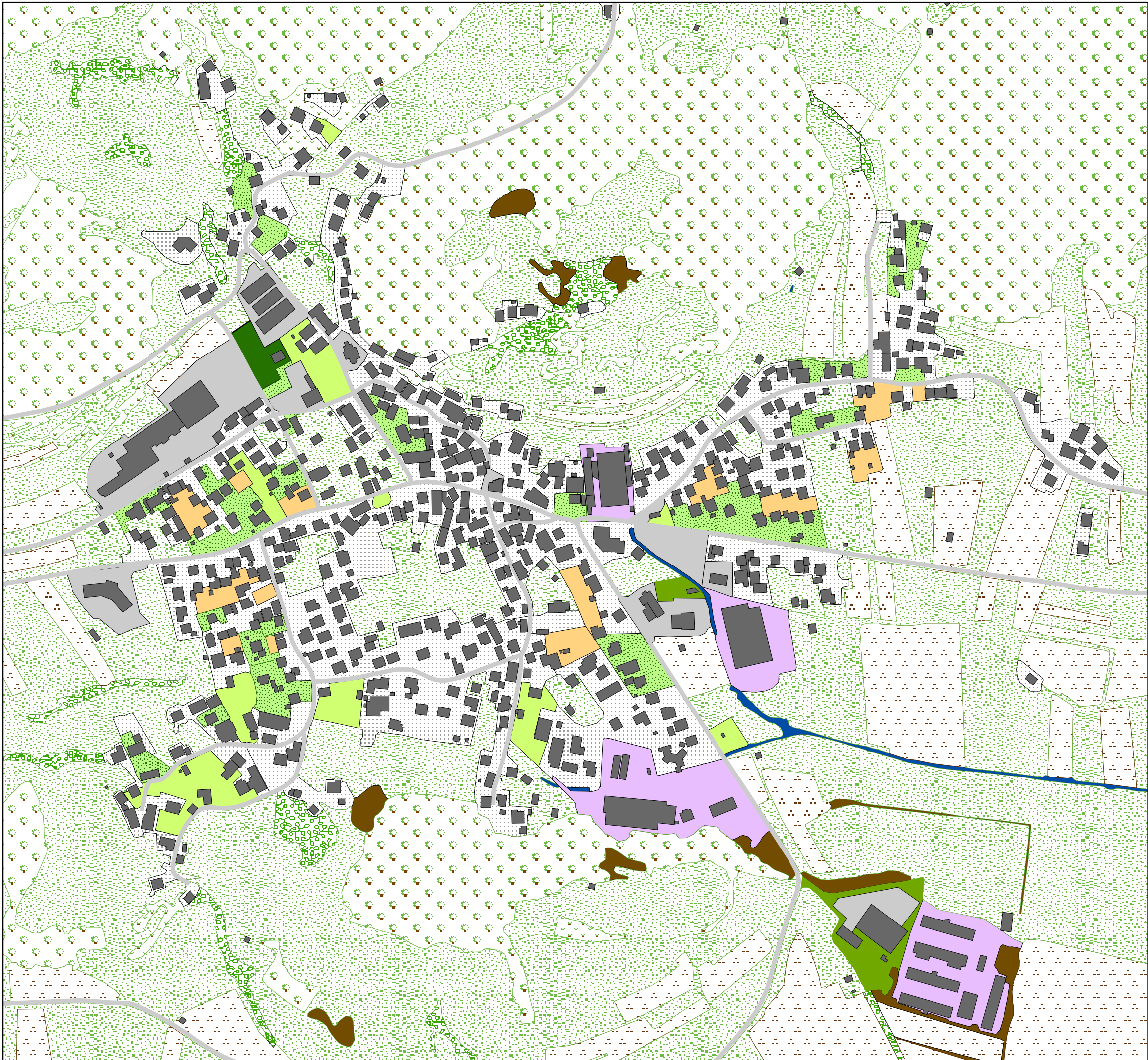
Argo d.o.o. je bilo ustanovljeno leta 1990. Ukvarja se s proizvodnjo in trgovsko dejavnostjo. Projektirajo in izdelujejo specialno navtično opremo, palubno opremo plovil za rekreativno ter tekmovalno jadranje, cevi ter priključke iz polipropilena in sanitarno plastiko. Podjetje trenutno zaposluje 52 delavcev (AJ PES, avgust 2011).

Podjetje Metrel d.d. ima v lastništvu Metrel d.o.o.. V celotnem podjetju je zaposlenih 298 delavcev (AJ PES, avgust 2011). Ukvarja se z merilniki in testerji varnosti nizkonapetostnih električnih instalacij, merilnimi tehnikami in instrumenti ter z izdelavo mehanskih delov.

Analiza dejanske rabe prostora

- Legenda**
- Javne površine
  - Športno rekreativne površine
  - Pokopališče
  - Dvorišče
  - Sadovnjak ob hiši
  - Vrt
  - Industrijske površine
  - Zelenica
  - Njiva
  - Sadovnjak
  - Travnik
  - Kmetijsko zemljišče v zaraščanju
  - Drevesa in grmičevje
  - Gozd
  - Voda
  - Objekti
  - Cesta

Legenda

11

Legenda

10

☐ Cesta

Karta 5: Analiza dejavnosti

Prometna analiza

Legenda

Kategorija ceste

- Regionalna cesta II. reda
- Lokalna cesta
- Javna pot
- Poljska pot

Cestna infrastruktura

- Pločnik
- Prehod za pešce
- Semafor
- Avtobusna postaja
- Parkirišče
- Križišče
- Smer ceste

4.2.6 Prometna analiza

Pri izdelavi prometne analize smo za podlago uporabili digitalni ortofoto načrt, ki nam je služil za lažje predstavnosti prometne ureditve v naselju.

Na karti 6 so označene različne kategorije cest, kot so:

- ❖ Regionalna cesta II. reda
- ❖ Lokalna cesta
- ❖ Javna pot
- ❖ Poljska pot

Označeni so tudi elementi ceste infrastrukture in sicer:

- ❖ Pločnik
- ❖ Prehod za pešce
- ❖ Semafor
- ❖ Avtobusna postaja
- ❖ Parkirišče
- ❖ Križišče

Ceste v naselju so asfaltirane ter lepo urejene. Regionalna cesta II. reda Vrhnika – Ljublanica je bila rekonstruirana 2002. Ob glavni cesti ter vse do šole in športnega parka Horjul je cesta opremljena s pločnikom, prehodi za pešce, pri vrtcu pa celo s semaforiziranim prehodom za pešce. Asfaltirana parkirišča se nahajajo ob večjih industrijskih objektih, ob centralnih dejavnostih ter ob športnem parku.

Avtobusni prevoz je edini javni prevoz, ki ga imajo v Horjulu. Avtobusno postajališče je lepo urejeno z nadstrešnico ter košem za smeti.

Slika 13: Avtobusno postajališče v obe smeri

Slika 14: Cesta II. reda Ljubljana – Vrhnika

Slabost v cestni infrastrukturi je predvsem nepregleden ovinek, ko se iz naselja peljemo proti Veliki Ligojni zavijamo pa proti športnem parku. Ta odsek ceste je zaradi ograje na desni strani, ki ovira vidljivost zelo nevaren.

Slika 15: Nevaren odsek ceste

Slika 16: Glavno križišče v naselju Horjul

4.2.7 Morfološka analiza

Horjul je gručasto naselje s posameznimi izstopajočimi elementi razpršene gradnje. Naselje je razdeljeno na naslednje morfološke enote:

❖ Morfološka enota A – staro vaško jedro

Vaško jedro naselja se je razvilo na jugozahodni strani vznožja griča Brezovec. Jedro zajema pomembne objekte, kot so cerkev, objekte profane stavbne dediščine, vaško perišče, občinsko stavbo in gasilni dom.

❖ Morfološka enota B – širitev naselja ob komunikacijah

Širitev naselja ob komunikacijah je potekala severovzhodno ter jugovzhodno od vaškega jedra. Širitev severovzhodno je nastalo ob javni poti, ki pelje proti griču Rog. Tu se večinoma nahajajo stanovanjski objekti, zelo malo je gospodarskih objektov. Druga širitev poteka na desni strani ceste, ki poteka od glavnega križišča proti Veliki Ligojni. Tudi tu se nahajajo stanovanjski objekti, nekaj je tudi obrtno-stanovanjskih objektov ter pomožnih gospodarskih objektov.

❖ Morfološka enota C1 – novejša gosta pozidava

Največja je enota novejše goste pozidave. Poteka zahodno pa vse do južnega dela vaškega jedra. Večinoma gre za stanovanjske objekte z kakšnim gospodarskim ali pomožnim gospodarskim objektom.

❖ Morfološka enota C2 – novejša redka pozidava

Desno od lokalne ceste, ki poteka proti Ljubljani, se nahaja območje novejše redke pozidave. Prevladujejo gospodarski ter pomožni gospodarski objekti, nekaj je stanovanjskih objektov, objektov centralnih dejavnosti ter poslovnih in obrtnih objektov.

❖ Morfološka enota D – novejša gručasta pozidava

Na jugozahodnem robu naselja se nahaja enota novejše gručaste pozidave. Tu je namembnost objektov zelo raznolika. Najdemo stanovanjske, gospodarske, pomožne gospodarske, obrtne pa tudi poslovne objekte. Nobena namembnost objektov pa ne izstopa.

❖ Morfološka enota E1 – večji objekti v naselju

Morfološka enota večjih objektov v naselju predstavljajo posamezne večje objekte, kot so šola, župnija, vrtec ter večji industrijski objekti.

❖ Morfološka enota E2 – območje večjih objektov

Območje večjih objektov se nahajajo na jugovzhodnem robu naselja. Tu je objekt centralnih dejavnosti, športno-rekreativni objekt in industrijski objekti.

❖ Morfološka enota G – gruča samostojnih objektov

Na vzhodnem delu naselja je nastala gruča samostojnih stanovanjskih objektov.

❖ Morfološka enota E2 – razpršena gradnja

Morfološka enota predstavlja razpršeno gradnjo. To so predvsem kozolci v nekaterih primerih gre tudi za novejšo stanovanjsko gradnjo.

4.2.8 Vizualna analiza

Vizualno podobo nekega prostora tvorijo točkovni, linijski in ploskovni elementi. Naselje največkrat prepoznamo po različnih prostorskih dominantah naselja, odprtih vizurah, pa tudi po cestah in poteh. Zato je potrebno pri načrtovanju ali prenovi naselja te značilnosti naselja ohraniti ali pa celo okrepiti.

Prostorskih dominant, ki so lahko naravne ali grajen, je v naselju Horjul kar nekaj. Med grajenimi najbolj izstopajo cerkev sv. Marjete, kapela sv. Antona, kapelica Matere božje in kapelica sv. Jožefa. Zelo pomembna naravna dominanta je vrh griča Brezovec.

Ceste so linijski elementi vizualne analize, po katerih se ljudje gibljejo in opazujejo okolico. Za večino ljudi so ceste najpomembnejši element dojemanja okolice.

Tudi robovi so linijski vizualni elementi. Rob razmejuje prostor. V našem primeru rob naselja razmejuje prostor med pozidanim območjem in kmetijskimi površinami. Zelo pomembno vlogo pa v naselju igra tudi reliefni rob, ki je zelo izrazit.

Vozlišča v vizualni analizi predstavljajo križišča cest. Eno večjih vozlišč se v naselju nahaja na križišču regionalne ter lokalne ceste.

Med ploskovnimi elementi so pri vizualni analizi naselja najbolj izstopalo vaško jedro. Tudi prekinitev ned naselji in ohranjen prostor med grajeno strukturo sta pomembna vizualna elementa.

Odprte vizure so lokacije, kjer se nam odpre pogled na okolico. Vaško jedro ima zelo gosto, strjeno pozidavo. Vendar, ko se peljemo proti cerkvi se nam odpre vizura, kjer se prostor razpiši, tam se nahajajo ohranjene zeleno površine, ki nam dajo občutek neotesnjenosti. Druga odprta vizura je proti športnemu parku na poti iz naselja proti Veliki Ligojni.

Slika 17: Pogled proti zelenim površinam

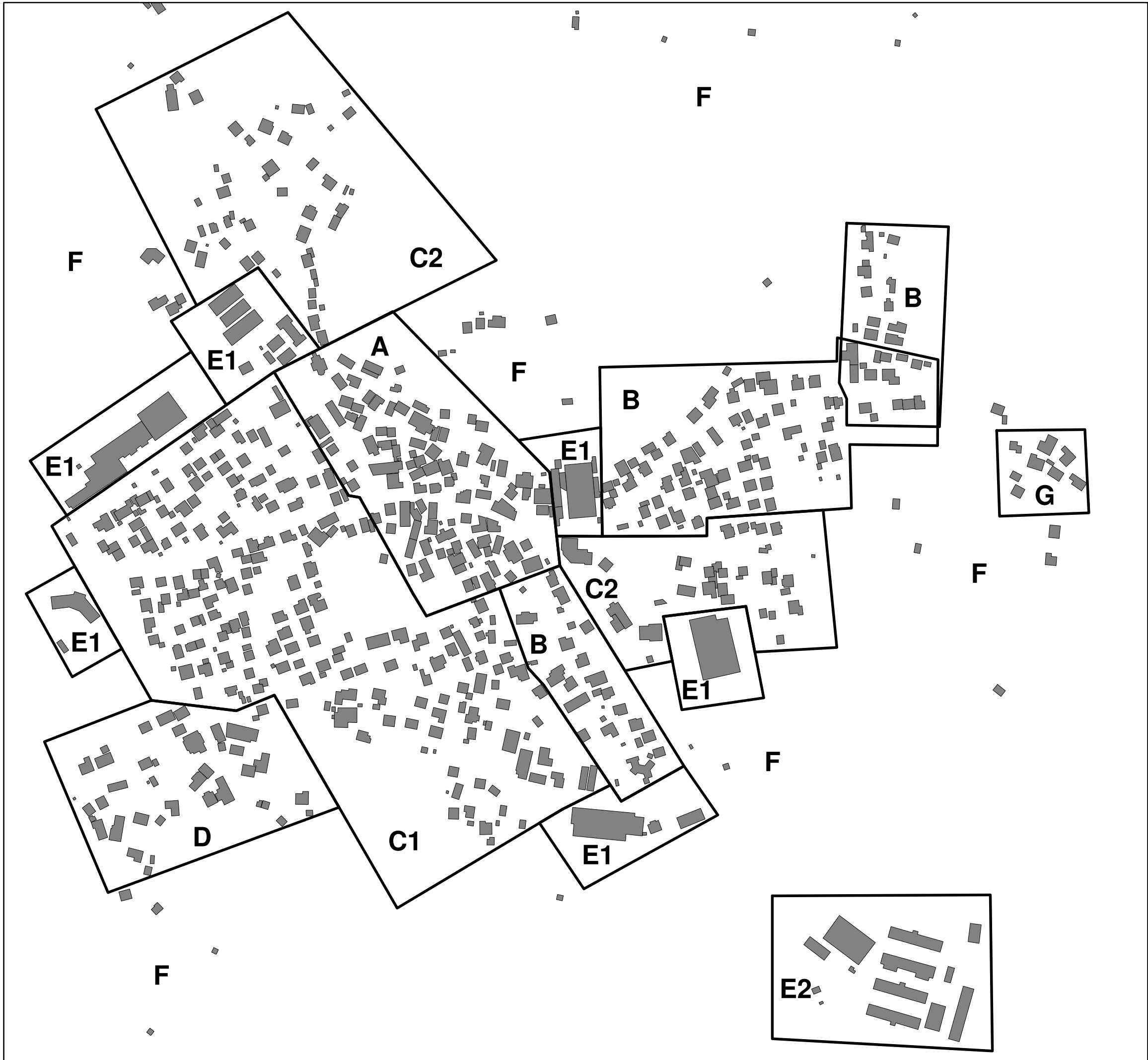

Slika 18: Pogled proti športnemu parku

Morfološka analiza

Legenda

- A** Staro vaško jedro
- B** Širitev naselja ob komunikacijah
- C1** Novejša gosta pozidava
- C2** Novejša redka pozidava
- D** Novejša gručasta pozidava
- E1** Večji objekti v naselju
- E2** Območje večjih objektov
- G** Gruča samostojnih objektov
- F** Razpršena gradnja
- Objekti

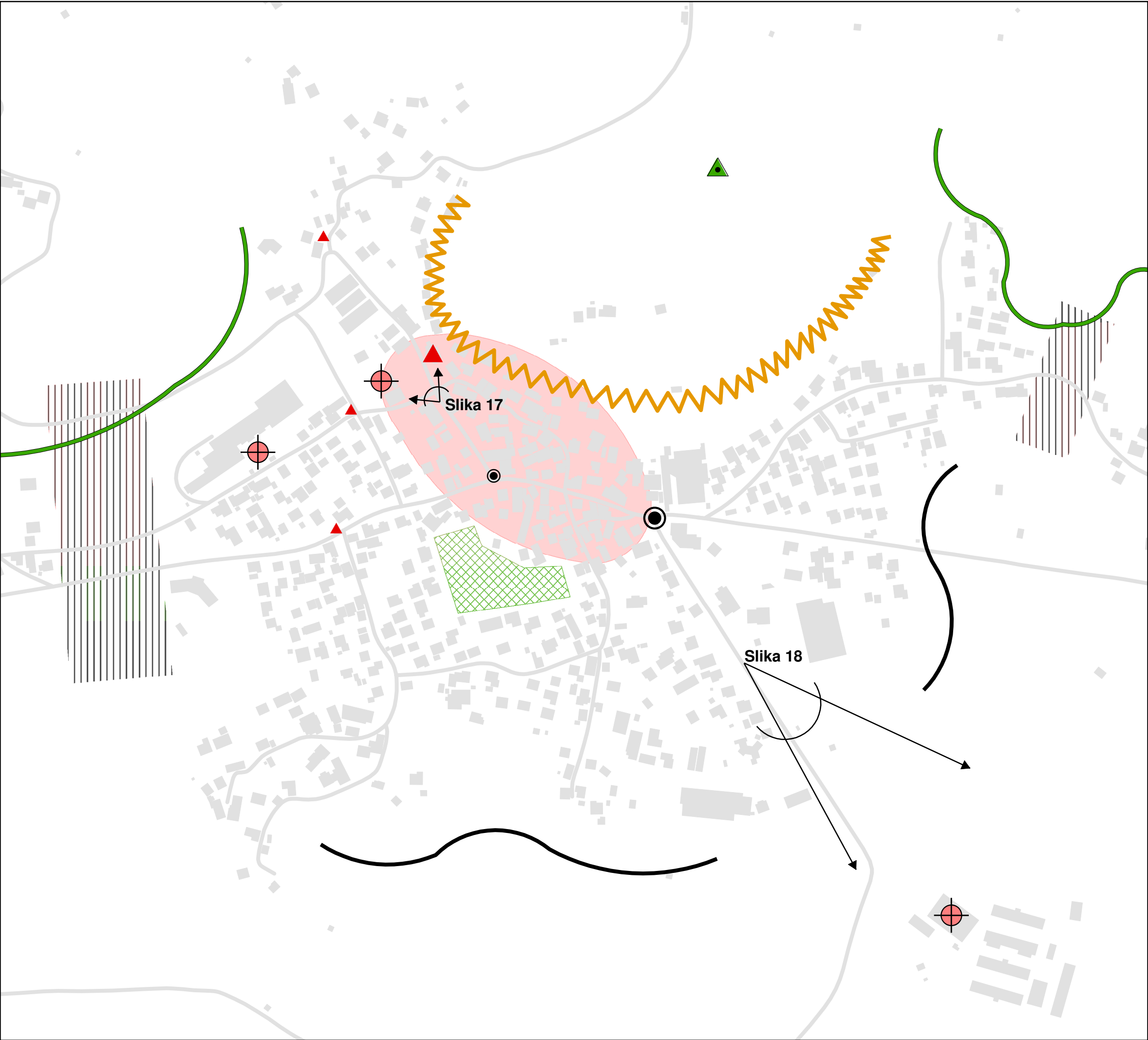

Vizualna analiza

Legenda

- Cesta
- Objekti
- Manjške križišče
- Večje križišče
- Zbirališče
- Cerkev
- Kapelica
- Vrh griča
- Ohranjen prostor med grajeno strukturo
- Ohranjen prostor med naselji
- Vaško jedro
- Rob naselja
- Reliefni rob
- Odprta vizura

Varovanje in omejitve okolja

Legenda

Kulturna dediščina

- Cerkev sv. Marjete
- Kapela sv. Antona
- Kapelica Matere božje
- Kapelica sv. Jožefa
- Pokopališče
- Spomenik padlim med 1. svetovno vojno
- Spomenik padlim v NOB
- Spominsko znamenje talcem
- Perišče
- Profana stavba dediščina
- Naselbinska dediščina
- Arheološka dediščina

- 1** Župnišče iz leta 1788 (Slika 28)
- 2** Šola iz leta 1905 (Slika 29)
- 3** Hiša iz leta 1905 (Slika 30)
- 4** Hiša iz leta 1856 (Slika 31)
- 5** Hiša iz leta 1905 (Slika 32)
- 6** Hiša iz prve polovice 20. stoletja (Slika 33)
- 7** Hiša iz leta 1830 (Slika 34)

Naravne omejitve

- Emisije v vode iz industrijskih naprav
- Vodna dovoljenja
- Komunalna čistilna naprava

4.2.9 Varovanje in omejitve okolja

Karta 9 prikazuje območja na katerih je zaradi prisotnosti kulturne dediščine ter naravnih omejitev, potrebno še posebej paziti ter upoštevati pri načrtovanju in prenovi naselja. Podatki so pridobljeni iz registra nepremične kulturne dediščine ter iz atlasa okolja.

Na karti so označeni sledeči objekti ter območja kulturne dediščine:

- ❖ Območje arheološka dediščine, kjer so bili v začetku 20. stol odkrit keltski grob. Znale so tudi posamezne najdbe vodovodnih cevi, ki pripadajo vodovodnemu sistemu Polhograjske ville rustice.
- ❖ Območje naselbinske dediščine, pod katerega spada vaško jedro z razvejanim sistemom poti. Za to območje je značilna obcestna pozidava.
- ❖ Cerkev sv. Marjete, ki je v virih prvič omenjena 1526. Baročna cerkev je bila zgrajena leta 1678 v obliki latinskega križa. V notranjosti so znamenite freske dela Janeza Šubica.
- ❖ Kapela sv. Antona, ki je zgrajena po načrtih arhitekta Omahna iz leta 1923. Je nadstropna zidana kapela, zaprtega tipa s štirikapno streho v notranjosti pa je kip sv. Antona.

Slika 19: Cerkev sv. Marjete

Slika 20: Kapela sv. Antona

- ❖ Kapelica Matere božje, je bila postavljena 1895. Zidana kapelica odprtega tipa, njena notranjost je poslikana v niši pa je kip Matere božje.

- ❖ Kapelica sv. Jožefa, ki je bila zgrajena leta 1898. Je odprtega tipa, v notranjosti je kip sv. Jožefa. Postavljena je bila v spomin vladarske petdesetletnice Franca Jožefa I.

Slika 21: Kapelica Matere božje

Slika 22: Kapelica sv. Jožefa

- ❖ Pokopališče, ki ima pravokotni tloris je obdan z obzidjem. 1923 je bilo deloma obnovljeno po načrtih Jožeta Plečnika. Lesen pokopališčni križ s kapusom je iz leta 1881, več nagrobnikov je iz konca 18. stoletja in začetka 19. stoletja.
- ❖ Spomenik padlim med prvo svetovno vojno, je polkrožna niša v obzidju pokopališča. V njem je relief Pieta kiparja Franceta Kralja iz leta 1923. Spomenik so leta 1944 preuredili v spomin zamolčanim žrtvam.

Slika 23: Pokopališče

Slika 24: Spomenik padlim med I. svetovno vojno

Slika 25: Spomenik padlim v NOB

- ❖ Spomenik padlim v NOB, je svetel kamnit steber v katerega je vklesan napis ter imena. Odkrit je bil leta 1958. Posvečen je padlim borcem ter žrtvam fašističnega nasilja iz krajevne skupnosti Horjul.
- ❖ Spominsko znamenje talcem, je pokončno znamenje iz lomljencev. Stoji na nizkem podstavku. Vzidano ima svetlo kamnito ploščo z vklesanim napisom. Znamenje je posvečeno petim talcem, ustreljenim leta 1942 na tem mestu.
- ❖ Perišče, ob potoku je ohranjena lokacija perišča. Tam so postavljeni trije originalni perilni kamni.

Slika 26: Perišče

Slika 27: Spominsko znamenje talcem

- ❖ Župnišče iz leta 1788. Zasnovano je po baročni arhitekturi. Leta 1833 je bilo temeljiti predelano in nato še enkrat leta 1887.
- ❖ Šola z letnico 1908 je bila zasnovana v slogu avstroogrskih šolskih poslopij. Streha je šotorasta, štirikapna, fasade pa so secesijsko členjene z okenskimi obrobami in robovi. Do novega vrtca je v tej stavbi bil vrtec, sedaj pa so stavbo obnovili za potrebe glasbene šole.

Slika 28: Župnišče

Slika 29: Šola (danes glasbena šola)

- ❖ Hiša - Ob potoku 33, zgrajena leta 1905 iz opeke. Ima simetrično dvokapno streho, ki jo prekriva betonski špičak. Posebnost te stavbe so fasade, ki so bogato členjene v neobaročnem slogu.
- ❖ Hiša - Ljubljanska 45, zgrajena leta 1856. V <prvi polovici 20. stoletja je bila prenovljena. Ima simetrično dvokapno streho, z osrednjo frčado nad vhodom.

Slika 30: Hiša - Ob potoku 33

Slika 31: Hiša – Ljubljanska 45

- ❖ Hiša – Slovenska 2, zgrajena leta 1905. Je mogočna nadstropna hiša podolžnega tlorisa. Ima simetrično dvokapno streho in je krita z opečno kritino. Fasade so členjene v secesijskem slogu.

- ❖ Hiša - Ob potoku 4, zgrajena v prvi polovici 20. stoletja. Je pritlično podolžna zidana stavba z dvignjenim zatrepom nad vhodom v srednji osi. Ima ohranjene arhitekturne elemente iz prve polovice 20. stoletja.

Slika 32: Hiša - Slovenska 2

Slika 33: Hiša – Ob potoku 4

- ❖ Domačija – Livada 3, zgrajena leta 1830 iz kamna. Ima dvokapno simetrično streho, krita je z betonskim zareznikom. Hiši je prizidan gospodarski del z lesenim podom.

Na karti so poleg kulturne dediščine označeni sledeči objekti naravne omejitve:

- ❖ Emisije v vodi oz industrijskih naprav
- ❖ Vodna dovoljenja
- ❖ Komunalna čistilna naprava

Slika 34: Domačija – Livada 3

Slika 35: Komunalna čistilna naprava

4.2.10 Swot analiza

SWOT analiza je analiza, ki se uporablja predvsem v podjetništvu za načrtovanje strategij. Uporablja se lahko tudi kot pomoč pri razvoju vasi, naselja, občine,... Pri SWOT analizi pod drobnogled vzamemo štiri vidike. To so vidiki prednosti, slabosti, priložnosti ter nevarnosti. Analiza je namenjena temu, da gradimo na prednostih, odpravimo pomanjkljivosti, izkoristimo priložnosti ter se izognimo nevarnostim.

Preglednica 1: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - blaga klima - čisto okolje - naselje obdano z naravnimi danostmi (gozd, kmetijske površine) - primeren prostor za šport in rekreacijo - ugodna geografska lega (bližina Ljubljane) - bogata kulturna dediščina - raznoliko društveno dogajanje - vlaganje v razvoj in prenovo - veliko delovnih mest - dobra komunalna opremljenost naselja - veliko število parkirnih mest - v kraju je vrtec, šola, trgovina, bencinska črpalka - aktivni športni park - novo vaško jedro 	<ul style="list-style-type: none"> - premajhni zajemi pitne vode - premajhne površine za potrebe pokopališča - v bližini ni avtocestne povezave - ni javnega železniškega prometa - oddaljenost letališča - opuščanje kmetij pri prehodu generacij - pomanjkanje ustrezne turistične infrastrukture (prenočišča) - pomanjkanje gostinske ponudbe
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - finančne spodbude za razvoj podjetniških dejavnosti na podeželju in alternativnih načinov kmetovanja (dopolnilne dejavnosti na kmetijah, mikro in mala podjetja na podeželju) - sistemska podpora različnih gospodarskih dejavnosti na kmetijah 	<ul style="list-style-type: none"> - propad manjših kmetov brez vizije nadaljnjega razvoja svoje dejavnosti - onesnaževanje okolja - slabšanje videza kulturne krajine zaradi opuščanja kmetijske pridelave

se nadaljuje ...

... nadaljevanje Preglednice 1

<ul style="list-style-type: none"> - povezovanje podeželja s turizmom - trend vračanja k naravi - razvoj ekološkega turizma na podeželju - usmerjanje v naravi prijazno kmetovanje - obnavljanje kulturne dediščine - - obnavljanje starega vaškega jedra - aktivni športni park - novo vaško jedro	<ul style="list-style-type: none"> - pomanjkanje podjetniškega pristopa k razvoju podeželja - pomanjkanje zelenih površin v starem vaškem jedru
--	--

4.2.11 Zaključne ugotovitve izvedenih prostorskih analiz

Z izvedbo prostorskih analiz se je ugotavljalo dejansko stanje naselja, ki se navezuje na analizo dejanske rabe tal, namembnosti objektov, prometno analizo, varovanje in omejitve okolja.

Opravljenе analize nam bodo služile kot izhodišče za pripravo koncepta razvoja naselja. Cilj je izdelava koncepta, ki bo izboljšal stanje na področjih, kjer je potrebno upoštevati okoljevarstvene in kulturne omejitve ter ustrezno državno in občinsko zakonodajo. Predvsem pa je cilj izboljšati kvaliteto bivanja tamkajšnjih prebivalcev.

5 PREDLOG UREDITVE NASELJA

5.1 Izhodišča in cilji ureditve

Območje naselja Horjul je dovolj veliko zato ni potrebe po površinah za širitev. Lahko pa z načrtovanim umeščanjem objektov ter drugih prostorskih ureditev, kot so pločniki, kolesarske poti, igrišča, ekološki otoki, izgradnja avtobusnih postajališč, itd., ter s sanacijo obstoječih objektov, izboljšamo kakovost bivanja obstoječemu naselju.

5.2 Predlog ureditve in nadaljnji razvoj naselja

- ❖ Večina poseljenega območja naselja leži strnjenega ob vaškem jedru. Naselje ima gručasto strukturo, vendar z nekaterimi nepozidanimi površinami znotraj grajene strukture. S površinami za zgoščevanje naselja bomo zadostili potrebam za novogradnje. Površine za zgostitev naselja so določene na zahodnem za vse do severnega dela vznožja griča Brezovec.
- ❖ Za centralne dejavnosti ni predvidene velike širitve. Lahko bi se zgostile že ob obstoječih. So pa za ta namen določene tudi manjše nove površine v jugovzhodnem delu naselja.
- ❖ Na jugovzhodnem delu naselja okrog obstoječih površin za oddih in rekreacijo so določene predvidene površine za širitev le teh.
- ❖ Naselje je v samem vaškem jedru zelo strnjeno. Tu so bile pred kratkim urejene tudi javne površine namenjene kulturnim ter razvedrilnim dogodkom. Zaradi strnjene gradnje pa v vaškem jedru primanjkuje zelenih površin. Za ta namen so v predlogu določene površine predvidene za park.

Slika 36: Urejene javne površine

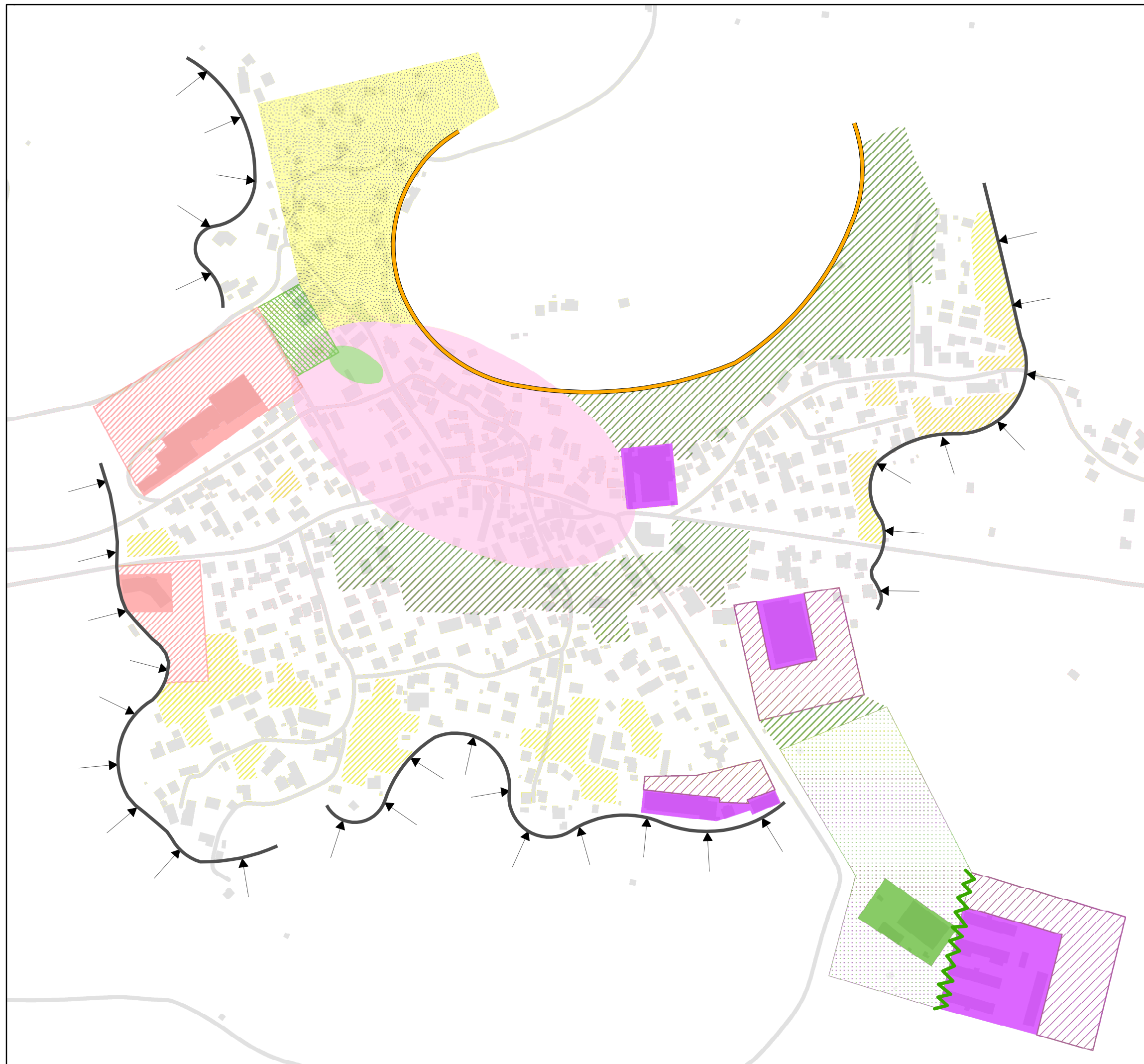
Slika 37: Travnik namenjen parku

- ❖ Zaradi premajhnih površin namenjenih pokopališču, so v predlogu določene površine za širitvi pokopališča.
- ❖ V predlogu ureditve so zajete tudi površine namenjene za potrebe širitve šole in vrtca.
- ❖ Vaško jedro je v predlogu zajeto predvsem zaradi ohranitev in ureditve le tega. Tu se poleg zelenih površin, kot je bilo že omenjeno načrtujejo tudi sanacije posameznih stavb, ki so del kulturne dediščine. Vsekakor pa se zaradi gostote pozidanosti, preprečuje nastajanje novogradenj, razen v primeru nadomestne gradnje, ki pa morajo ustrezati arhitekturnim značilnostim že obstoječe gradnje.
- ❖ Ker se je naselje Horjul v preteklih desetletjih z svojo grajeno strukturo zelo razširilo, so se v predlogu določili zaključeni robovi naselja ter ohranjeni reliefni rob. Izven teh robov gradnja ni več dopustna. S tem bomo dosegli ohranjeni prostor med naselji in zaščitili naravno dominantno naselja, grič Brezovec .
- ❖ Horjul se kot gručasto naselje spopada s premajhnimi zelenimi površinami. V ta namen smo na nekateri nepozidanih območjih določili površine, namenjene ohranjaju zelenih površin v obliki vrtov, sadovnjakov ob hišah, zelenic, itd.

Koncept razvoja naselja

Legend

- Predvideni park
- Ohranitev in ureditev jedra naselja
- Zgostitev in šititev naselja
- Zgoščanje grajenih struktur (mešana raba)
- Predvidene površine za širitev pokopališča
- Ohranitev zelenih površin
- Obstoječe površine šole in vrtca
- Predvidene površine za potrebe širitve šole in vrtca
- Obstoječe površine za oddih in rekreacijo
- Predvidene površine za oddih in rekreacijo
- Obstoječe industrijske površine
- Predvidene površine za širitev industrije
- Ozelenitev
- Ohranitev reliefnega robu
- Zaključeni rob naselja (grajenih struktur)

Merilo 1:4500
Vir: GURS
Karta 10: Koncept razvoja naselja

6 ZAKLJUČEK

Prostor je omejena dobrina, ki jo sodobni razvojni procesi ob hitri globalizaciji in storitvenih dejavnosti, znanja in kulture, močno spreminjajo ali celo ogrožajo naravno in bivalno okolje. Dosedanji razvoj prostora kaže nesmotrno razpršenost gradnje zunaj strnjenih naselij ter razvrednotenje kulturne in naselbinske dediščine. K preobrazbi prostora prispevata tudi zaraščanje kmetijskih zemljišč ter gradnja prometne in energetske infrastrukture.

Zato je treba prostor načrtovati v skladu z načeli trajnostnega razvoja. S prostorskim načrtovanjem umeščamo nove objekte, naselja in druge posege v prostor, pri tem pa skušamo oblikovati estetsko podobo prostora, varovati krajinske značilnosti ter naravno in kulturno dediščino. Za vsak poseg v prostor je treba upoštevati vse normativne ureditve s področja prostorskega načrtovanja izvesti zahtevane presoje vplivov na okolje ter upoštevati tudi zakonodajne predpise z drugih področij, ki prav tako vplivajo na urejanje prostora.

Horjul je večje gručasto središčno naselje, s številnimi kulturnimi ter naravnimi vrednotami. Z izdelavo predloga smo skušali prispevati k izboljšanju kakovosti bivanja v obstoječem naselju.

Območje naselja Horjul je dovolj veliko zato ni potrebe po površinah za širitev, so pa v predlogu ureditve zajete površine, za zgoščevanje naselja. Poleg teh površin so se v predlogu ureditve določile tudi površine namenjene širitvi centralnih dejavnosti, predvidene površine za oddih in rekreacijo, površine za potrebe širitve šole ter vrtca in površine za širitev pokopališča. Ker je naselje na nekaterih delih zelo strnjeno smo v samem jedru naselja določili tudi površine predvidene za park ter površine, ker se bodo ohranjale zelene površine.

Predlog prostorske ureditve je narejen na podlagi terenskega dela ter upoštevanja normativne ureditve s področja prostorskega načrtovanja zahtevane presoje vplivov na okolje ter upoštevanja zakonodaje z drugih področij, ki prav tako vplivajo na urejanje prostora. Ni pa bila v pripravo predloga ureditve vključena javnost. Ker le redko lahko s predlogom zadostimo vsem pričakovanjem, bi bilo treba v prihodnje predlagano rešitev preveriti tudi z aktivnim sodelovanjem z javnostjo. Šele po tej fazi lahko predlog ureditve dobi končno podobo in je sprejemljiv tudi za prebivalstvo.

7 VIRI

Kartografske podlage. DOF(2006), TTN5 (1988), TTN10 (1985), GJI (2010), KS (2002).
Ljubljana, Geodetska uprava Republike Slovenije.

Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije. UL RS št. 76/2004.

Pogačnik, A. 1983. Urbanizem Slovenije: Oris razvoja urbanističnega in regionalnega prostorskega načrtovanja v Sloveniji. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, str. 42–56.

Pogačnik, A. 2006. Kako izdelamo prostorske načrte. Maribor, Obzorja, str. 171–292.

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območja razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselja. UL RS št. 99/2007

Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013, EU, 2007. Ur. Sveta (EU) št. 1257/1999.

Prosen, A. 1993. Sonarno urejanje podeželskega prostora, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, str: 11,12 13, 117, 118, 120.

Uredba o prostorskem redu Slovenije. UL RS št. 122/2004.

Velkavrh, J. 2003, Uvajanje varčevalnega sistema svetovanja na območju občine Horjul, Magistrsko delo, Ljubljana:UL EF

Zajc, T. 2010, Predlog ureditve naselja Muljava v občini Ivančna Gorica, Ljubljana: UL FGG

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt). UL RS št. 33/2007.

Zakon o varstvu okolja (ZOV-1). UL RS št. 41/2004.

UPORABLJENE SPLETNE STRANI

Agencija RS za okolje. 2011.

<http://www.arso.gov.si/> (pridobljeno avgust 2011).

Arhiv Republike Slovenije. 2011.

<http://www.arhiv.gov.si/> (pridobljeno avgust 2011).

Domača stran občine Horjul. 2011.

<http://www.horjul.si/> (pridobljeno junij 2011).

Interaktivni spletni atlas Slovenije. 2011.

<http://www.geopedia.si/> (pridobljeno avgust 2011).

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) – dejanska raba prostora. 2011.

<http://rkg.gov.si/GERK/> (pridobljeno avgust 2011).

Odlok o občinskem prostorskem načrtu.

http://www.horjul.si/downloads/Odlok_dop_osnutek.pdf (pridobljeno avgust 2011).

Ocena ogroženosti občine Horjul ob naravnih in drugih nesrečah

<http://www.horjul.si/downloads/ocena%20ogrozenosti.pdf> (pridobljeno avgust 2011).

Register kulturne dediščine. 2011.

<http://rkd.situla.org/> (pridobljeno avgust 2011).

Spletni GIS portal občine Horjul (iObčina). 2011.

<http://gis.iobcina.si/gisapp/login.aspx?a=Horjul/> (pridobljeno junij, julij, avgust 2011).

Spletna stran Hribi.net. 2011.

<http://www.hribi.net/> (pridobljeno avgust 2011).

Statistični urad RS (SURS). 2011.

<http://www.stat.si/> (pridobljeno julij, junij, avgust 2011).

Wikipedia (umestitev občine v Sloveniji). 2011.

<http://wikipedia.org/> (pridobljeno junij 2011).

Župnija Horjul. 2011.

<http://zupnije.rkc.si/horjul/zupnija.html> (pridobljeno avgust 2011).